

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI]
SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 19. septembrī¹

Apvienotās lietas C-231/11 P, C-232/11 P un C-233/11 P

Eiropas Komisija
pret
Siemens Österreich u.c. (C-231/11 P)
Siemens Transmission & Distribution Ltd (C-232/11 P)
Siemens Transmission & Distribution SA un
Nuova Magrini Galileo SpA (C-233/11 P)
pret

Eiropas Komisiju

Apelācija — Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Projektu, kas saistīti ar gāzes izolācijas slēgiekārtām, tirgus — Solidāra atbildība par naudas soda samaksu — Komisijas un dalībvalstu tiesu kompetences jomas — Uzņēmuma jēdziens — Personiskās atbildības un sodu un sankciju individualitātes principi — Vispārējās tiesas neierobežota kompetence — Princips “ne ultra petita” — Sacikstes princips — Samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principi

1. Visās trijās apelācijas sūdzībās šajās apvienotajās lietās tiek lūgts daļēji atcelt Vispārējās tiesas 2011. gada 3. marta spriedumu lietā *Siemens AG Österreich u.c./Komisija*² (turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”). Ar šo spriedumu Vispārējā tiesa daļēji atcēla un pēc tam grozīja Komisijas Lēmumu C(2006) 6762, galīgā redakcija³ (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”), kurā šī iestāde tajā bija konstatējusi pret konkurenci vērstu vienošanos gāzes izolācijas slēgiekārtu jomā (“gas insulated switch gear”) (turpmāk tekstā – “GIS”)⁴ un piemērojusi virkni naudas sodu uzņēmumiem, kas bijuši šīs aizliegtās vienošanās dalībnieki.

2. Pirmā Komisijas iesniegtā apelācijas sūdzība lietā C-231/11 P izvirza būtisku tiesību jautājumu, kura risinājums, no vienas puses, var ietekmēt Savienības un dalībvalstu struktūru institucionālo līdzsvaru Komisijas un dalībvalstu tiesu attiecīgo kompetences jomu ziņā un, no otras puses, var būtiski iespaidot to, kā Komisija praksē piemēros Savienības konkurences noteikumus. Konkrēti, Vispārējās tiesas spriedumu Komisija pārsūdz tāpēc, ka šī tiesa atzīst, ka gadījumā, kad Komisija solidāri pie atbildības

1 — Oriģinālvaloda – itāļu.

2 — Apvienotās lietas no T-122/07 līdz T-124/07 (Krājums, II-793. lpp.).

3 — Komisijas 2007. gada 24. janvāra Lēmums C(2006) 6762, galīgā redakcija, par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/38.899 – Gāzes izolācijas slēgiekārtas).

4 — GIS ir elektroietaisies, ko izmanto, lai kontrolētu enerģijas plūsmu elektrotīklos. Tās tiek izmantotas kā galvenā sastāvdaļa ekspluatācijai gatavās elektriskajās apakšstacijās. Skat. pārsūdzētā sprieduma 4. punktu.

par konkurences noteikumu pārkāpumiem sauc vairākas personas, šīs iestādes kompetencē un pienākumos ietilpst noteikt iekšējās attiecības starp tās uzliktā naudas soda kopparādniekiem (proti, t.s. iekšējās solidaritātes attiecības)⁵ un tādējādi noteikt katra solidāri sodītā subjekta sedzamo naudas soda summas daļu⁶.

3. Savukārt otro apelācijas sūdzību (lietā C-232/11 P) un trešo apelācijas sūdzību (lietā C-233/11 P) ir iesniegušas trīs sabiedrības, kas sodītas par piedalīšanos ar *GIS* saistītā aizliegtas vienošanās shēmā, un tajās būtībā tiek apstrīdēti Vispārējās tiesas, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, tām uzliktie naudas sodi.

I – Fakti

A – Apelācijas sūdzības iesniedzējas

4. Otro un trešo apelācijas sūdzību ir iesniegušas trīs sabiedrības, kuru dalība aizliegtās vienošanās shēmā nav apstrīdēta un attiecībā uz kurām šīs vienošanās darbības laikā, proti, no 1988. līdz 2004. gadam, tika veiktas dažādas sarežģītas korporatīvas izmaiņas, kuras jāizklāsta īsā kopsavilkumā.

5. Tātad prasītāja lietā C-232/11 P *Siemens Transmission & Distribution Ltd* (agrāk *Reyrolle Ltd* un pēc tam *VA Tech Reyrolle Ltd*, turpmāk tekstā – “*Reyrolle*”) laikposmā no 1988. līdz 1998. gadam atradās *Rolls-Royce* grupas kontrolē. 1998. gada 20. septembrī to iegādājās *VA Technologie AG* (turpmāk tekstā – “*VA Technologie*”), kura savukārt 2001. gada 13. martā ar sev pilnībā piederošas meitassabiedrības *VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG* (turpmāk tekstā – “*KEG*”) starpniecību to atsavināja kā ieguldījumu darījumā, kurā tika izveidota jauna sabiedrība *VA Tech Schneider High Voltage GmbH* (turpmāk tekstā – “*VAS*”). Sākotnēji *VAS* 60 % apjomā kontrolēja *VA Technologie* un 40 % apjomā *Schneider Electric SA* (turpmāk tekstā – “*Schneider*”) ⁷.

6. Abas apelācijas sūdzības iesniedzējas lietā C-233/11 P, proti, *Siemens Transmission & Distribution SA* (turpmāk tekstā – “*SEHV*”) un *Nuova Magrini Galileo SpA* (turpmāk tekstā – “*Magrini*”), līdz 2001. gada martam pilnībā atradās *Schneider* kontrolē. Toreiz *VAS* izveides kontekstā *Schneider* ieguldīja abas minētās sabiedrības ⁸.

7. 2004. gada oktobrī *VA Technologie* ar *KEG* starpniecību iegādājās visas *VAS* kapitāla daļas⁹. Visbeidzot 2005. gadā *Siemens AG*, izmantojot savā kontrolē esošo sabiedrību *Siemens AG Österreich* (turpmāk tekstā – “*Siemens Österreich*”), ieguva ekskluzīvu kontroli pār *VA Technologie* vadīto grupu (kurā ietilpa *VAS*, *Reyrolle*, *SEHV*, *Magrini* un *KEG*, turpmāk tekstā – “*VA Tech grupa*”). Pēc šīs iegādes *VA Technologie* un pēc tam *VAS* tika apvienotas sabiedrībā *Siemens Österreich*¹⁰.

5 — “Iekšējās solidaritātes” attiecības starp kāda parāda solidāriem kopparādniekiem tiek pretstatītas tā dēvētajām “ārējās solidaritātes” attiecībām starp solidāriem kopparādniekiem un kreditoru (šajā gadījumā – ar naudas soda samaksas prasījuma tiesībām apveltīto Komisiju).

6 — Šajā ziņā jānorāda, ka par to pašu tiek vaicāts virknē prejudiciālu jautājumu, ko lietā C-451/13 Tiesai nesen (reģistrēti 2013. gada 12. augustā) uzdevusi *Bundesgerichtshof* [Vācijas Federālā Augstākā tiesa].

7 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 1. punktu un apstrīdētā lēmuma 73. punktu.

8 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 1. punktu un apstrīdētā lēmuma 74. punktu.

9 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 2. punktu.

10 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 3. punktu.

B – Administratīvais process un apstrīdētais lēmums

8. No pārsūdzētā sprieduma 4.–11. punkta izriet, ka pēc 2004. gada martā iesniegta lūguma atbrīvot no naudas soda¹¹, kurā tika ziņots par to, ka *GIS* nozarē pastāv pret konkurenci vērstas darbības, Komisija uzsāka izmeklēšanu, kuras laikā tika izdarītas pārbaudes *VA Tech* grupai, kurā ietilpa arī šajās lietās apelācijas sūdzības iesniegušās sabiedrības, piederošu sabiedrību telpās, un pēc tam nosūtīja paziņojumu par iebildumiem 20 sabiedrībām, kuru vidū ir arī apelācijas sūdzības iesniedzējas.

9. 2007. gada 24. janvārī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu. Šajā lēmumā Komisija konstatēja, ka ar *GIS* saistītās aizliegtās vienošanās dalībnieki uzņēmumi vienojās tostarp par tirgu sadali pasaules mērogā¹², cenu noteikšanu un delikātas informācijas apmaiņu. Komisija arī konstatēja, ka aizliegtā vienošanās kopumā ir ilgusi no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam, bet *VA Tech* grupas sabiedrību piedalīšanās tajā bija pārtraukta laikā no 2000. gada decembra līdz 2002. gada aprīlim¹³. Pamatojoties uz konstatēto, Komisija noteica dažādus naudas sodus uzņēmumiem – aizliegtās vienošanās dalībniekiem.

10. Proti, apstrīdētā lēmuma 1. panta m), q) un r) punktā Komisija konstatēja, ka *Reyrolle*, *SEHV* un *Magrini* bija piedalījušās pārkāpumā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada 13. decembrim un no 2002. gada 1. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam. Apstrīdētā lēmuma 1. panta p) un t) punktā Komisija konstatēja, ka *Siemens Österreich* un *KEG* bija piedalījušās pārkāpumā no 1998. gada 20. septembra līdz 2000. gada 13. decembrim un no 2002. gada 1. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam. Apstrīdētā lēmuma 1. panta n) punktā Komisija konstatēja, ka *Schneider* bija piedalījies pārkāpumā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada 13. decembrim.

11. Apstrīdētā lēmuma 2. pantā par iepriekš norādītajiem pārkāpumiem Komisija noteica šādus naudas sodus:

“[..]

- j) [*Schneider*]: EUR 3 600 000;
- k) [*Schneider*]: solidāri ar [*SEHV*] un [*Magrini*]: EUR 4 500 000;
- l) [*Reyrolle*]: EUR 22 050 000, tai skaitā
 - i) solidāri ar [*SEHV*] un [*Magrini*]: EUR 17 500 000 un
 - ii) solidāri ar [*Siemens Österreich*] un [*KEG*]: EUR 12 600 000.”

11 — Pieteikums tika iesniegts atbilstoši Komisijas 2002. gada 19. februāra Paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas un sodanaudas samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.).

12 — No pārsūdzētā sprieduma 14.–17. punkta izriet, ka uzņēmumi, aizliegtās vienošanās dalībnieki, tostarp manipulējot iepirkuma procedūras, koordinēja *GIS* projektu piešķiršanu pasaules mērogā atbilstoši saskaņotajiem noteikumiem konkrēti tālab, lai ievērotu vēsturiskajām tirgus daļām atbilstošās kvotas.

13 — No apstrīdētā lēmuma 188. un 189. punkta izriet, ka 2000. gada decembrī pārējie karteļa dalībnieki bija rīkojuši dzīres, lai fiktīvi nosvinētu aizliegtās vienošanās beigas, bet to patiesais nolūks bija izslēgt no aizliegtās vienošanās *VA Tech grupu*. Šī grupa 2002. gadā tomēr atsāka piedalīties aizliegtās vienošanās darbībās. Jautājumā par to, kad *VA Tech* grupa atsāka piedalīties pārkāpumā, skat. pārsūdzētā sprieduma 63.–72. punktu.

C – Tiesvedība Vispārējā tiesā

12. Kad bijušās VA Tech grupas dalībnieces cēla prasības par apstrīdēto lēmumu, Vispārējā tiesa, kā sīkāk izklāstīts turpinājumā, vispirms atcēla šo lēmumu daļā par prasītājām uzliktajiem naudas sodiem¹⁴ un vēlāk, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, to grozīja, dažādajiem naudas sodiem nosakot to summas daļu, kas ikvienai sabiedrībai jāsedz, ņemot vērā solidāro kopparādnieku iekšējās attiecības¹⁵.

13. Tādējādi pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas 2) un 3) punkts ir formulēti šādi:

“2) atcelt [apstrīdētā] lēmuma 2. panta j), k) un l) punktu;

3) par pārkāpumiem, kas konstatēti [apstrīdētā] lēmuma 1. panta m), p), q), r) un t) punktā, ir uzlikti šādi naudas sodi:

— [SEHV] un [Magrini], solidāri ar [Schneider]: EUR 8 100 000;

— [Reyrolle], solidāri ar [Siemens Österreich], [KEG], [SEHV] un [Magrini]: EUR 10 350 000;

— [Reyrolle], solidāri ar [Siemens Österreich] un [KEG]: EUR 2 250 000.

— [Reyrolle]: EUR 9 450 000.”

II – Tiesvedība Tiesā

14. Ar 2011. gada 13. maija dokumentu Komisija iesniedza apelācijas sūdzību lietā C-231/11 P, lūdzot daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu. 2011. gada 17. maijā gan Reyrolle, gan SEHV un Magrini ar atsevišķiem dokumentiem arī iesniedza apelācijas sūdzības lietās C-232/11 P un C-233/11 P, lūdzot daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu.

15. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2011. gada 1. jūlija rīkojumu šīs trīs lietas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

16. Tiesas sēde notika 2013. gada 2. maijā.

III – Par Komisijas apelācijas sūdzību lietā C-231/11 P

17. Savas apelācijas pamatam Komisija izvirza septiņus pārsūdzības pamatus, kuros visos tā apstrīd – lai arī dažādos aspektos – pārsūdzēto spriedumu tāpēc, ka Vispārējā tiesa tajā ir nospriedusi, ka tikai un vienīgi Komisijai ir jānosaka iekšējās attiecības starp dažādiem subjektiem par konkurences noteikumu pārkāpumu solidāri uzliktā naudas soda kopparādniekiem, kā arī tāpēc, ka Vispārējā tiesa, izdarīdama konkrētus secinājumus no šā apgalvojuma par principu, ir noteikusi naudas soda attiecīgās daļas, kas jāsedz dažādam sabiedrībām, kurām solidāri ir piespriests pienākums to samaksāt.

14 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 137.–167. punktu. Apstrīdēto lēmumu pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa atcēla arī daļā, kurā Komisija bija konstatējusi VA Tech grupā ietilpstošo uzņēmumu pārkāpumu laikposmā no 2002. gada 1. aprīļa līdz 30. jūnijam (skat. pārsūdzētā sprieduma 63.–72. punktu un tā rezolutīvās daļas 1) punktu). Tomēr neviena no Tiesā iesniegtajām apelācijas sūdzībām uz šo atcelšanu neattiecas.

15 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 236.–264. punktu.

18. Pirms detalizētas dažādo Komisijas izvirzīto apelācijas pamatu analīzes īsumā jāatgādina būtiskie Vispārējās tiesas vērtējuma aspekti pārsūdzētajās sprieduma daļās, kā arī pēc tam jāiztirzā vairāki ievadjautājumi par pārsūdzības priekšmetu un tvērumu, jo no atbildes uz tiem var būt atkarīgs, vai tā ir pieņemama un efektīva.

A – Pārsūdzētais spriedums

19. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa vispirms 137.–167. punktā izklāsta iemeslus, kuru dēļ tā ir atcēlusi apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz prasītājam uzliktajiem naudas sodiem. Proti, izskatījusi un apstiprinājusi Komisijas veikto analīzi jautājumā par dažādajām sabiedrībām, kuras var tikt vainotas uzņēmumu, aizliegtās vienošanās dalībnieku, rīcībā¹⁶, Vispārējā tiesa pievēršas jautājumam par šīm sabiedrībām uzliktā naudas soda summas aprēķinu¹⁷. Pārsūdzētā sprieduma 150. un 151. punktā Vispārējā tiesa balstās uz virkni principu, kurus tā secina no judikatūras, un pēc tam 153.–159. punktā izklāsta lielu daudzumu apsvērumu par solidaritāti kopparādnieku iekšējās attiecībās. Tieši pret šiem apsvērumiem apelācijas sūdzībā skaidri iebilst Komisija.

20. Proti, Vispārējā tiesa apgalvo, ka no sodu un sankciju individualitātes principa izriet, ka ikvienai sabiedrībai ir jāspēj no lēmuma, kurā tai uzlikts kopā ar vienu vai vairākām citām sabiedrībām solidāri maksājams naudas sods, izsecināt, kāda daļa tai jāsedz attiecībā pret tās solidārajiem kopparādniekiem pēc tam, kad būs ticis apmierināts Komisijas prasījums. Tālab Komisijai jākonkretizē, kuros laikposmos attiecīgās sabiedrības ir (līdz)atbildīgas par uzņēmumu, aizliegtās vienošanās dalībnieku, prettiesisko rīcību un attiecīgajā gadījumā, kādā mērā šīs sabiedrības ir atbildīgas par minēto rīcību. Vispārējā tiesa turklāt uzskata, ka jēdziens “solidaritāte par naudas sodu samaksāšanu [solidaritāte naudas sodu maksāšanā]” ir autonomas Savienības tiesību jēdziens, kas jāinterpretē, ņemot vērā konkurences tiesību mērķus¹⁸.

21. Šajā kontekstā, pēc Vispārējās tiesas domām, lēmums, ar kuru Komisija vairākām sabiedrībām liek solidāri maksāt naudas sodu, *ipso iure* rada visas ar naudas sodu maksāšanas tiesisko regulējumu konkurences tiesībās saistītās tiesiskās sekas gan (ārējās) attiecībās starp kreditoru un solidārajiem kopparādniekiem, gan (iekšējās) attiecībās solidāro kopparādnieku starpā. Tādēļ vienīgi Komisija, īstenojot pilnvaras uzlikt naudas sodus saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003¹⁹ 23. panta 2. punktu, nosaka, kādās daļās dažādas sabiedrības maksā naudas sodu, kas tām uzlikts solidāri tāpēc, ka tās ir piederīgas vienam uzņēmumam, un šis uzdevums nevar tikt atstāts valsts tiesu ziņā²⁰.

22. Tā kā Komisijas lēmumā nav norādes par to, ka kādas sabiedrības vairāk nekā citas būtu atbildīgas par uzņēmuma, kurā tās ietilpst vai ir ietilpušas, daļu aizliegtās vienošanās shēmā attiecīgajā laikposmā, Vispārējās tiesas ieskatā, ir jāpieņem, ka tās ir vienlīdz atbildīgas un ka tādējādi tām solidāri uzliktā naudas soda summa sedzama vienādās daļās²¹.

16 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 138.–147. punktu.

17 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 148.–167. punktu.

18 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 153.–155. punktu.

19 — Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

20 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 156. un 157. punktu.

21 — Skat. it īpaši pārsūdzētā sprieduma 158. un 159. punktu.

23. Tiesisko režīmu solidārajam pienākumam maksāt naudas sodus par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu ieskicējusi šādi, Vispārējā tiesa attiecībā uz konkrēto lietu pārsūdzētā sprieduma 161.–165. punktā norāda, ka Komisija naudas sodus ir noteikusi prettiesiski trejādā ziņā²². Uzskatot, ka Komisija tādējādi nav ievērojusi sodu un sankciju individualitātes principu, Vispārējā tiesa daļēji atceļ apstrīdētā lēmuma 2. pantu, kā norādīts iepriekš 13. punktā citētajā sprieduma rezolūīvās daļas 2) punktā.

24. Pēc tam pārsūdzētā sprieduma 236.–264. punktā Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, groza apstrīdēto lēmumu. Šajā ziņā vien jānorāda, ka Vispārējā tiesa ne tikai noteica naudas soda summas, kas prasītājām pirmajā instancē ir solidāri jāmaksā Komisijai, bet arī 245., 247., 261. un 263. punktā konkrēti noteica summu proporcionālās daļas, kas ikvienai sabiedrībai ir jāsedz solidāro kopparādnieku savstarpējās attiecībās. Šādi noteikto Vispārējā tiesa pamato ar pārsūdzētā sprieduma 158. un 159. punktā sniegtajiem apsvērumiem (kas kopsavilkumā izklāstīti iepriekš 22. punktā), konstatējot, ka, tā kā apstrīdētajā lēmumā nav konkrētu norāžu par to, cik lielā mērā ir atbildīga katra sabiedrība, solidāri uzliktais naudas sods šīm sabiedrībām jāmaksā vienādās daļās.

B – Par apelācijas sūdzības priekšmetu

25. Apelācijas sūdzībā Komisija skaidri norāda, ka tā pārsūdz tikai un vienīgi pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktu (kas kopsavilkumā izklāstīti iepriekš 20.–22. punktā), kā arī to, ka Vispārējā tiesa uz tajos sniegto apsvērumu pamata pārsūdzētā sprieduma 245., 247., 262. un 263. punktā tādējādi ir noteikusi, kādu naudas sodu daļu sedz katra konkrētā sabiedrība solidāro kopparādnieku savstarpējās attiecībās. To, ka Komisija spriedumu pārsūdz tikai šajos abos aspektos, apliecina arī tās prasījumu saturs²³.

26. Tomēr jākonstatē, kā to atzīst arī pati Komisija, ka nedz pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktā izklāstītie apsvērumi par iekšējām solidaritātes attiecībām, nedz secinājumi, kurus Vispārējā tiesa no šiem apsvērumiem izdara pārsūdzētā sprieduma 245., 247., 262. un 263. punktā, lai, īstenojot neierobežotu kompetenci, grozītu naudas soda summas, pārsūdzētā sprieduma rezolūīvajā daļā *formāli* neatspoguļojas. Proti, kā redzams iepriekš 13. punktā, pārsūdzētā sprieduma rezolūīvajā daļā nav skaidras norādes uz to, kā noteikta naudas soda daļa, kas jāmaksā ikvienai no sabiedrībām, kurām solidāri piemērots naudas sods.

27. Turklāt apstrīdētā lēmuma daļēju atcelšanu, kas noteikta rezolūīvās daļas 2) punktā, manuprāt, tieši nepamato arī pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktā Vispārējās tiesas izklāstītie apsvērumi. Proti, trejādais prettiesiskums, uz kuru Vispārējā tiesa norādījusi pārsūdzētā sprieduma 161.–165. punktā²⁴ un kuru Komisija Tiesā neapstrīd, ir saistīts ar sodu individualitātes principa pārkāpumu jautājumos par sodīto sabiedrību solidaritātes ārējo aspektu, proti, to atbildību par naudas soda nomaksu attiecībā pret Komisiju, nevis jautājumos par to kā naudas soda solidāru kopparādnieču

22 — Konkrēti, Vispārējā tiesa pārmeta Komisijai: i) ka tā uzlikusi *Reyrolle*, *SEHV* un *Magrini* solidāru pienākumu maksāt naudas soda summu EUR 17 550 000, kas acimredzami pārsniedz summu, kādā būtu sankcionējama to kā vienam uzņēmumam piederošu sabiedrību dalība aizliegtās vienošanās shēmā; ii) ka tā ir noteikusi *Reyrolle* ar citām sabiedrībām solidāri maksājamo summu, kas acimredzami pārsniedz tās naudas soda kopsommu, un ka tā nav uzlikusi pašai *Reyrolle* daļu naudas soda kā vienīgajai atbildīgajai par laikposmu no 1988. līdz 1998. gadam, kad tā pārkāpumā piedalījies viena pati; un iii) ka tā nav uzskatījusi *Siemens Österreich* un *KEG* par solidāri atbildīgām par daļu no naudas soda, kas uzlikts *SEHV* un *Magrini*, lai tiktu ņemts vērā laikposms, kurā šīs sabiedrības ietilpa vienā un tajā pašā uzņēmumā.

23 — Proti, Komisija galvenokārt prasa Tiesai, no vienas puses, atcelt rezolūīvās daļas 2) punktu, ciktāl tā pamatā ir pārsūdzētā sprieduma 157. punktā izdarītais Vispārējās tiesas secinājums par to, ka Komisijai ir pienākums noteikt dažādu sabiedrību proporcionālo daļu, kādā tām jāmaksā solidāri uzliktais naudas sods, un, no otras puses, rezolūīvās daļas 3) punktu, ciktāl Vispārējā tiesa atbilstoši pārsūdzētā sprieduma 158. punktā izdarītajiem secinājumiem, lasot tos kopā ar tā 245., 247., 262. un 263. punktu, ir koriģējusi naudas sodu apmēru, tai skaitā nosakot katras no sabiedrībām maksājamo naudas soda daļu. Pakārtoti Komisija šo pašu iemeslu dēļ lūdz spriedumu atcelt.

24 — Skat. iepriekš 22. zemsvirtras piezīmi.

savstarpējām attiecībām²⁵. Sprieduma 153.–159. punktā izklāstītie apsvērumi, lai arī – kā uzskatāmāk būs redzams turpinājumā – pamatojoties uz tiem, konkrēti pārsūdzētā sprieduma 245., 247., 262. un 263. punktā Vispārējā tiesa patiešām noteica naudas soda summas daļas, šķiet, ir zināma veida *obiter dictum* Vispārējās tiesas analizē, kuras rezultātā pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas 2) punktā tiek daļēji atcelts apstrīdētais lēmums. Tāpēc nepiekrītu Komisijas apgalvojumam, ka šie apsvērumi esot būtiski minētās daļējās atcelšanas pamati, un turklāt šajā ziņā nav nozīmes apstāklim, ka pārsūdzētā sprieduma 160. punktā Vispārējā tiesa pārmeta Komisijai, ka tā nav ņēmusi vērā “iepriekš izklāstītos principus”.

28. Šo apsvērumu gaismā jāsecina, ka pat gadījumā, ja Tiesai, pilnībā apmierinājušai Komisijas iesniegto apelāciju, nāktos atcelt pārsūdzētos sprieduma punktus, sprieduma rezolutīvā daļa tik un tā netiktu *formāli* grozīta. Šāda situācija rada virkni sīkāk iztīrājamu jautājumu.

1) Par vajadzību, lai Komisijai būtu interese iesniegt apelācijas sūdzību

29. Pirmkārt, gadījumā, kad ar pārsūdzību apelācijas sūdzības iesniedzējs nevar faktiski panākt pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas atcelšanu, rodas jautājums, kāda viņam ir interese attiecībā uz pašu pārsūdzību. Šajā ziņā tomēr jānorāda, ka jautājumā, vai iestādei vai, vispārīgāk, privileģētai prasītājai, kāda ir Komisija, ir vai nav jāpierāda, ka tā ir ieinteresēta par Vispārējās tiesas spriedumu celt apelācijas sūdzību Tiesā, judikatūra nebūt nav viennozīmīga.

30. No sākotnējās judikatūras ievirzes, kuras pirmsākumi rodami spriedumā lietā *Anic Partecipazioni*²⁶, nepārprotami izriet, ka “Kopienas iestādēm nav [...] jāpierāda nekāda interese, lai tās spētu iesniegt apelācijas sūdzību par [Vispārējās] tiesas spriedumu”²⁷, neatkarīgi no tā, vai tās ir piedalījušās tiesvedībā pirmajā instancē. Šādi noteiktais princips balstās uz Tiesas statūtu 56. panta trešo daļu²⁸ un vēlāk ir skaidri atkārtots nākamajos Tiesas spriedumos²⁹, no kuriem vienu ir pasludinājusi virspalāta³⁰.

25 — Tikai pirmais no abiem aspektiem, ko Vispārējā tiesa konstatēja saistībā ar otro pamatu par prettiesiskumu, kura dēļ Vispārējā tiesa kritizēja Komisijas veikto analīzi (skat. pārsūdzētā sprieduma 164. punktu un iepriekš 22. zemsvitras piezīmi), šķiet attiecamies (arī) uz solidāro kopparādnieku iekšējām attiecībām. Proti, pārsūdzētā sprieduma 164. punkta pirmajā daļā Vispārējā tiesa pārmet, ka Komisija nav izpildījusi sev, tās ieskatā, saistošu pienākumu norādīt katras sodītās sabiedrības maksājamās [naudas soda] proporcionālās daļas. Tomēr jākonstatē, pirmkārt, ka šis pirmais prettiesiskuma aspekts attiecas arī uz ārējo solidaritāti un, otrkārt, ka otrais šajā punktā konstatētais lēmuma prettiesiskuma aspekts, proti, ka Komisija neesot uzlikusi *Reyrolle* daļu naudas soda kā vienīgajai atbildīgajai par laikposmu, kurā tā piedalījās pārkāpumā, tik un tā nav pamatots ar apsvērumiem, kuri būtu saistīti ar kopparādnieku iekšējām attiecībām un jau pats par sevi vien var būt pamats, lai atceltu *Reyrolle* uzlikto sodu.

26 — 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni* (*Recueil*, I-4125. lpp.).

27 — Turpat, 171. punkts.

28 — Šajā tiesību normā ir noteikts, ka, “izņemot gadījumus, kas attiecas uz domstarpībām starp Savienību un tās darbiniekiem, apelācijas var iesniegt arī dalībvalstis un Savienības iestādes, kas nav iestājušās lietā tiesvedības gaitā Vispārējā tiesā [...]”.

29 — 2005. gada 22. februāra spriedums lietā C-141/02 P Komisija/*max.mobil* (Krājums, I-1283. lpp., 48. punkts), kā arī 2011. gada 21. decembra spriedums lietā C-27/09 P Francija/*People's Mojahedin Organization of Iran* (Krājums, I-13427. lpp., 5. punkts). Tāpat skat. arī 35. punktu ģenerālvokātes J. Kokotes [J. Kokott] 2012. gada 19. janvāra secinājumos lietā C-337/09 P Padome/*Zhejiang Xinan Chemical Industrial* (2012. gada 19. jūlija spriedums) un 88. punktu viņas 2007. gada 13. decembra secinājumos lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala* (2008. gada 10. jūlija spriedums, Krājums, I-4951. lpp.).

30 — Spriedums lietā Komisija/*max.mobil* (minēts iepriekšējā zemsvitras piezīmē) Tiesā tika pasludināts virspalātas sastāvā. Par to, kāda nozīme piešķirama apstāklim, ka spriedums tiek pasludināts virspalātas sastāvā, skat. ģenerālvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*] apsvērumus, kas izklāstīti 89. punktā viņa 2009. gada 15. oktobra secinājumos lietā C-408/08 P *Lancôme*/ITSB (2010. gada 25. februāra spriedums, Krājums, I-1347. lpp.).

31. Neraugoties uz to, dažādos citos spriedumos Tiesa, izskatot apelācijas sūdzības par Vispārējās tiesas spriedumiem, ir analizējusi, vai ir izpildīta prasība par privileģēto prasītāju, konkrēti, Komisijas interesi iesniegt apelācijas sūdzību, tādējādi pat vairākas apelācijas sūdzības atzīstot par daļēji nepieņemamām tāpēc, ka attiecīgajai iestādei nav bijis intereses iesniegt apelācijas sūdzību³¹.

32. Taču sliecos par labu pirmajai no abām iepriekš minētajām judikatūras tendencēm. Proti, pirmkārt, man šķiet, ka spriedumi, kas liecina par pirmo tendenci, atšķirībā no spriedumiem, kas apliecina otro tendenci, pauž Tiesas konkrēti izdarītu izvēli, kuru pēcāk apliecina arī spriedums, kuru Tiesa ir pasludinājusi virspalātas sastāvā. Otrkārt, uzskatu, ka gluži tāpat, kā paredzēts attiecībā uz prasībām atcelt tiesību aktu, kuras saskaņā ar pastāvīgo judikatūru privileģētie prasītāji var iesniegt arī, nepierādot interesi celt prasību³², labvēlīgākā attieksme pret šiem apelācijas sūdzību iesniedzējiem Vispārējās tiesas nolēmumu pārsūdzībā ir izskaidrojama ar to īpašo lomu Savienības sistēmā, kuras dēļ tie var būt pamatoti apveltīti ar tiesībām pārsūdzēt nolēmumus bez vajadzības pierādīt savu interesi iesniegt apelācijas sūdzību³³.

33. Šāds pamatojums ir atspoguļots arī Statūtu 56. panta otrās un trešās daļas noteikumos, kas paredz Savienības iestādēm un dalībvalstīm atkāpi no pārsūdzības iesniegšanas nosacījumiem, lai atvieglotu tās iesniegšanu. Tas gan nenozīmē, kā būs redzams arī nākamajā sadaļā, ka šādiem prasītājiem būtu neierobežota iespēja iesniegt apelācijas sūdzību Tiesā par jebkuru Vispārējās tiesas spriedumu³⁴.

2) Par apelācijas sūdzības iespējamās apmierināšanas ietekmi uz pārsūdzētā sprieduma rezolutīvo daļu

34. Otrkārt, neatkarīgi no jautājuma par interesi iesniegt apelācijas sūdzību iepriekš 28. punktā norādītajā situācijā ir jāapsver, cik lielā mērā ir iespējams, pat privileģēta prasītāja statusā, iesniegt apelācijas sūdzību, kurā būtu prasīts atcelt sprieduma motīvu daļu tā, ka atcelšana *formāli* neietekmē tā rezolutīvo daļu. Proti, pirmkārt, saskaņā ar judikatūru pārsūdzība pret motīvu daļas punktiem, kuri neietekmē pārsūdzētā sprieduma rezolutīvo daļu, ir jānoraida kā neefektīva³⁵. Turklāt jaunā Tiesas

31 — Skat., piemēram, neseno 2013. gada 21. marta spriedumu lietā C-405/11 P Komisija/*Buczek Automotive* un Polija (14.–20. punkts). 2009. gada 6. oktobra spriedumā apvienotajās lietās C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P *GlaxoSmithKline*/Komisija (Krājums, I-9291. lpp., 23.–26. punkts) Tiesa par daļēji nepieņemamu atzina Komisijas atsevišķo pārsūdzību, jo Komisijas izvirzītie pamati, neattiekdami uz attiecīgajā lietā pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas konkrēto punktu, nespēja tai nodrošināt labvēlīgu iznākumu. Lietā C-329/09 P *Iride*/Komisija (2011. gada 21. decembra spriedums, 48.–51. punkts) Komisijas prasību, kurā bija gribēts panākt attiecīgajā lietā pārsūdzētā sprieduma pamatojuma aizstāšanu, Tiesa par nepieņemamu atzina tāpēc, ka šīs iestādes izvirzītie pamati “nevarēja dot tai tādu labumu, kurš varētu pamatot tās interesi iesniegt apelācijas sūdzību”. Par to, ka šādi interesei iesniegt apelācijas sūdzību ir jābūt arī privileģēto apelācijas sūdzības iesniedzēju gadījumā, skat. arī 17.–19. punktu ģenerālvokātes V. Trstenjakas [*V. Trstenjak*] 2011. gada 17. novembra secinājumos lietā C-505/09 P Komisija/Igaunija (2012. gada 29. marta spriedums).

32 — Šajā ziņā skat. Tiesas 2001. gada 27. novembra rīkojumu lietā C-208/99 *Portugāle*/Komisija (*Recueil*, I-9183. lpp., 22.–24. punkts) un Tiesas 2011. gada 13. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-463/10 P un C-475/10 P *Deutsche Post* un *Vācija*/Komisija (Krājums, I-9639. lpp., 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 — Proti, pamats labvēlīgajai attieksmei pret Savienības iestādēm ir rodams to uzdevumā sargāt Savienības sistēmu, un tādējādi tās jau pēc savas būtības nepārstāv no pašas Savienības interesēm atšķirīgas intereses. Labvēlīgā attieksme pret dalībvalstīm ir izskaidrojama ar apstākli, ka tās, būdamas Savienību izveidojošie starptautisko tiesību subjekti, ar tiesisko aizsardzību Tiesā nodrošina, ka to izveidotās iestādes, tādējādi arī Vispārējā tiesa, ievēro likumību.

34 — Šajā ziņā skat. apsvērumus 21.–24. punktā ģenerālvokāta L. M. Pojareša *Maduro* [*L. M. Pojares Maduro*] secinājumos lietā Komisija/*max.mobil* (minēta 29. zemsvitras piezīmē).

35 — Skat. 2001. gada 12. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-302/99 P un C-308/99 P Komisija un Francija/*TFI* (*Recueil*, I-5603. lpp., 27. un 29. punkts) un 2004. gada 28. oktobra rīkojumu lietā C-236/03 P Komisija/*CMA CGM* u.c., 25. un nākamie punkti). Turklāt pastāvīgajā judikatūrā ir atzīts, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja iebildumi pret kādu no pirmajā instancē taisītā sprieduma plaši izvērsta [*ad abundantiam*] pamatojuma punktiem nevar izraisīt tā atcelšanu un tāpēc ir noraidāmi kā neefektīvi. Daudzu citu starpā skat. 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rorindustri* u.c./Komisija (Krājums, I-5425. lpp., 148. punkts.).

Reglamenta 169. pants tika iekļauts tieši tāpēc, lai novērstu iespēju, ka tiek iesniegtas pārsūdzības, kuru vienīgais mērķis ir apstrīdēt Vispārējās tiesas sprieduma pamatojumu³⁶. Otrkārt, iespēja lūgt Tiesu pārskatīt sprieduma pamatojumu saskaņā ar judikatūru ir pakārtota ļoti stingriem ierobežojumiem³⁷.

35. Tomēr uzskatu, ka šajā lietā nevar uzskatīt, ka pārsūdzība būtu vērsta pret pārsūdzētā sprieduma rezolutīvo daļu neietekmējošiem pamatojuma punktiem. Proti, lai arī, kā norādīts iepriekš 25. punktā, Komisijas pārsūdzība ir vērsta tikai pret sprieduma pamatojumā izklāstītajiem tiesību apsvērumiem, kā arī pret attiecīgajiem secinājumiem, ko Vispārējā tiesa no šiem apsvērumiem izdara konkrētajā lietā – šie apsvērumi un secinājumi nav tieši atspoguļoti pārsūdzētā sprieduma rezolutīvajā daļā, un tādēļ pārsūdzības apmierināšanas gadījumā šī rezolutīvā daļa var arī netikt *formāli* grozīta, tomēr uzskatu, ka gan minētie apsvērumi, gan no tiem attiecīgi izdarītie secinājumi, pat skaidri nenoformulēti rezolutīvajā daļā, tomēr ir neatņemama pārsūdzētajā spriedumā izklāstītā juridiskā risinājuma sastāvdaļa³⁸ un tādējādi ir nepieciešams šī sprieduma, it īpaši tā rezolutīvās daļas, lasījuma un interpretācijas elements.

36. Proti, sprieduma rezolutīvās daļas 3) punkts, kurā noteikts, ka vairākām sabiedrībām naudas sodi – kā tos no jauna noteikusi Vispārējā tiesa – ir piemēroti “solidāri”, nav lasāms atrauti no tā, kas noteikts pārsūdzētā sprieduma 245., 247., 262. un 263. punktā, kur Vispārējā tiesa konkrēti noteica summu proporcionālās daļas, kas ikvienai sabiedrībai ir jāsedz iekšējās attiecībās ar pārējiem solidārajiem kopparādniekiem. Lai arī šajā gadījumā rezolutīvajā daļā skaidri nav noteikts, kā naudas sods sadalāms starp solidārajiem kopparādniekiem, Vispārējās tiesas šajā spriedumā noteiktā sabiedrību solidārā atbildība ir saprotama tikai tad, ja ņem vērā iepriekš minētos pārsūdzētā sprieduma punktus, kuru pamats skaidri un noteikti ir rodams pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktā izklāstītajos Vispārējās tiesas apsvērumos par tiesību jautājumiem un tādējādi nav atraujams no tiem.

37. Šajā ziņā jāatgādina – kā no judikatūras izriet, ka sprieduma rezolutīvā daļa ir jāinterpretē, ņemot vērā pamatojumu, uz kura tā balstās un kurš ir tās nepieciešamais balsts tādā ziņā, ka bez tā nav noskaidrojams, kas tieši ir nospriests rezolutīvajā daļā³⁹.

38. Turklāt tāpat saskaņā ar judikatūru pārsūdzētā sprieduma pamatojums, kas ir rezolutīvās daļas nepieciešams balsts un tādējādi nav no tās atraujams, iegūst *res judicata* spēku⁴⁰, un Komisijai tas jāievēro tāpēc, ka tas ir vajadzīgs, lai noskaidrotu, kas tieši ir nospriests rezolutīvajā daļā⁴¹. Tāpēc, kā apgalvo Komisija, pārsūdzētā sprieduma daļas, kas ir pārsūdzības priekšmets un skar tās kompetenci noteikt iekšējās attiecības starp naudas soda solidārajiem kopparādniekiem, var kļūt par *res judicata* un tapt saistošas Komisijai, kad tā nākotnē piemēros sankciju režīmu konkurences jomā.

36 — Saskaņā ar šo pantu “apelācijas sūdzībā lūdz pilnībā vai daļēji atcelt Vispārējās tiesas nolēmumu, *kāds ietverts tā rezolutīvajā daļā*” (izcēlums mans).

37 — Šajā ziņā skat. 20.–26. punktu ģenerāladvokātes J. Kokotes 2012. gada 13. decembra secinājumos lietā C-439/11 P *Ziegler*/Komisija (2013. gada 11. jūlija spriedums).

38 — Šajā ziņā skat. arī 24. punktu ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru secinājumos lietā Komisija/*max.mobil* (minēta 29. zemsvītras piezīmē).

39 — Tiesas 1988. gada 26. aprīļa spriedums apvienotajās lietās 97/86, 193/86, 99/86 un 215/96 *Asteris*/Komisija (*Recueil*, 2181. lpp., 27. punkts), kā arī Vispārējās tiesas 1995. gada 14. jūlija spriedums lietā T-275/94 *CB*/Komisija (*Recueil*, II-2169. lpp., 62. punkts).

40 — Tiesas 1999. gada 14. septembra spriedums lietā C-310/97 P Komisija/*AssiDomän Kraft Products* u.c. (*Recueil*, I-5363. lpp., 54. punkts) un 2006. gada 1. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-442/03 P un C-471/03 P *P&O European Ferries (Vizcaya)* un *Diputación Foral de Vizcaya*/Komisija (Krājums, I-4845. lpp., 44. punkts).

41 — Šajā ziņā skat. spriedumu apvienotajās lietās *Asteris*/Komisija (minēts 39. zemsvītras piezīmē, 27. punkts), kā arī 2000. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-458/98 P *Industrie des poudres sphériques*/Padome (*Recueil*, I-8147. lpp., 81. punkts).

39. Noslēgumā, ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Komisijas apelācijas sūdzība ir pieņemama, bet neefektīva⁴² daļā, kurā ar to gribēts panākt pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas 2) punkta atcelšanu. Proti, kā norādīts iepriekš 27. punktā, apsvērumi sprieduma 153.–159. punktā, pret ko tieši ir vērsta pārsūdzība, nav pamats apstrīdētā lēmuma 2. panta atcelšanai, un tādēļ, pat ja Tiesai, apmierinot Komisijas pārsūdzību, nāktos atcelt šos sprieduma punktus, tas nekādi neietekmētu tā rezolutīvās daļas 2) punktu.

40. Turpretim uzskatu, ka Komisijas apelācijas sūdzība ir pieņemama un efektīva daļā, kurā ar to gribēts panākt rezolutīvās daļas 3) punkta atcelšanu. Proti, kā izriet no iepriekš 35.–38. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, ja Tiesa iespējami apmierinātu Komisijas pārsūdzību un attiecīgi atceltu naudas soda proporcionālās daļas, ko Vispārējā tiesa noteikusi, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, tas ietekmētu to, kā tiek interpretēts Vispārējās tiesas pārsūdzētā sprieduma rezolutīvās daļas 3) punktā nolemtais. Šajos apstākļos par pieņemamu un efektīvu ir jāatzīst arī Komisijas pakārtoti iesniegtā prasība atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa 153.–159. punktā apgalvo, ka šai iestādei esot pienākums noteikt naudas soda solidāro kopparādnieku maksājamo summas daļu, jo šis apgalvojums ir nepieciešams un neatdalāms pamats, lai noteiktu attiecīgās summas sprieduma rezolutīvās daļas 3) punktā, kuru Komisija lūdz atcelt.

41. No tā izriet, ka turpmākajā Komisijas pārsūdzības analizē pievērsīsies tikai šiem abiem aspektiem, proti, Vispārējās tiesas, īstenojot neierobežotu kompetenci, noteiktajām naudas soda summas daļām un apsvērumiem par tiesību jautājumiem, kas sniegti pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktā, ciktāl tie ir nepieciešams un neatdalāms pamats šādai noteikšanai.

C – Par apelācijas sūdzības būtību

1) Par pirmo pārsūdzības pamatu attiecībā uz juridiski kļūdainu Regulas Nr. 1/2003 23. panta interpretāciju jautājumā par Komisijas un dalībvalstu tiesu pilnvaru jomu

42. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, jo pārsūdzētajā spriedumā tā nospriedusi, ka Komisijai ir jānosaka iekšējās attiecības starp tā naudas soda, kurš ir uzlikts par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, solidārajiem kopparādniekiem, tādējādi piešķirot tai kompetenci un uzliekot tai pienākumus, kas pārsniedz to, cik daudz ir nepieciešams, lai vērstos pret šo noteikumu pārkāpumiem, tādējādi kaitējot dalībvalstu tiesību sistēmām. Komisija uzskata, ka iekšējo attiecību noteikšana starp solidārajiem kopparādniekiem, tostarp attiecībā uz iespējamām regresa tiesībām to starpā, ietilpst dalībvalstu tiesību piemērošanas jomā un attiecīgo strīdu izšķiršana esot dalībvalsts tiesu kompetencē.

43. Ar pirmo pārsūdzības pamatu uzdoti jautājumi par pilnvaru sadali starp Kopiesas iestādēm, konkrēti – Komisiju, un dalībvalstīm, it īpaši dalībvalstu tiesām, kā arī jautājumi par attiecīgo Savienības tiesību un dalībvalstu tiesību piemērošanas jomu.

44. Šajā ziņā ir lietderīgi atgādināt, kā jau norādīts iepriekš 21. un 22. punktā, ka Vispārējā tiesa, pamatojoties uz pārsūdzētā sprieduma 153.–156. punktā izklāstītajiem apsvērumiem, tā 157. punktā ir noteikusi, ka *tikai un vienīgi* Komisijai, īstenojot pilnvaras uzlikt naudas sodus saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu, ir jānosaka, kādās daļās dažādas sabiedrības maksā naudas sodu, kas

42 — Proti, izvirzītā pamata neefektivitāte ir saistīta ar tā spēju pamatot prasību un neattiecas uz tās pieņemamību. Skat. Tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā C-76/01 P *Eurocoton u.c./Padome* (*Recueil*, I-10091. lpp., 52. punkts), 2008. gada 6. novembra spriedumu lietā C-203/07 P *Griekija/Komisija* (Krājums, I-8161. lpp., 42. un 43. punkts) un 2011. gada 29. septembra spriedumu lietā C-520/09 P *Arkema/Komisija* (Krājums, I-8901. lpp., 31. punkts).

tām uzlikts solidarīti tāpēc, ka tās ir piederīgas vienam uzņēmumam un ka šis uzdevums nevar tikt atstāts valsts tiesu ziņā. Tomēr no pārsūdzētā sprieduma 158. un 159. punkta izriet – tā kā Komisijas lēmumā nav nekā teikts, ka dažas sabiedrības būtu vairāk atbildīgas nekā citas, ir jāpieņem, ka tās ir vienlīdz atbildīgas un tādējādi tām solidarīti uzliktā naudas soda summa sedzama vienādās daļās.

45. Tāpēc jānorāda, ka, lai arī Komisija vairākkārt savā pārsūdzībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot noteikusi tai “pienākumu” noteikt iekšējās solidaritātes attiecības starp naudas soda solidarājiem kopparādniekiem⁴³, Vispārējās tiesas sprieduma formulējums patiesībā nebūt nav skaidrs jautājumā par to, vai šāds pienākums vārda tiešākajā nozīmē patiešām ir noteikts. Lai arī 153. punkta formulējumā⁴⁴ šķiet esam prezumēta šāda pienākuma esamība, vārdi “Komisija [...] nosaka”⁴⁵ 157. punktā mudina apšaubīt Vispārējās tiesas nolūku noteikt šai iestādei pienākumu vārda tiešākajā nozīmē, jo vairāk tāpēc, ka Vispārējās tiesas aplūkotajā sistēmā šādas kompetences neīstenošanas dēļ lēmums, šķiet, nav atceļams, bet gan automātiski piemērojams noteikums, ka atbildība (un tādējādi naudas soda summas proporcionālās daļas) tiek uzskatītas par sadalītām vienādi starp solidarājiem kopparādniekiem.

46. Ja tas ir tā, tad vairs nav šaubu, ka Vispārējās tiesas paredzētajā sistēmā tiek atzīta Komisijas ekskluzīva kompetence izdarīt šādu noteikšanu, no kā izriet tas, ka dalībvalstu tiesu kompetence ir izslēgta. Turklāt šajā sistēmā minēto kompetenci Komisija var principā īstenot jebkurā gadījumā, kad tā solidarīti uzliek vairākiem subjektiem naudas sodu par konkurences noteikumu pārkāpumu, jo, ja šo kompetenci neīsteno, faktiski būtu jāpiemēro noteikums par vienādu atbildības un naudas soda daļu sadalījumu.

47. Pirmais pārsūdzības pamats ir analizējams tieši šo premisu gaismā.

a) Par Komisijas kompetenci

48. Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar kompetences sadalījuma principu Savienība darbojas tikai to kompetenču robežās, ko tai Līgumos piešķirušas dalībvalstis, lai sasniegtu tajos paredzētos mērķus (LES 5. panta 2. punkta pirmais teikums). Kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm (LES 4. panta 1. punkts un 5. panta 2. punkta otrais teikums). Konkrēti, saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu Savienībai ir ekskluzīva kompetence iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izveidošanā.

49. Savienības kompetenču īstenošana noris uz samērīguma principa pamata, saskaņā ar kuru Savienības rīcības saturs un veids ir samērīgs ar līgumu mērķu sasniegšanai vajadzīgo. Samērīguma princips Savienības iestādēm ir jāpiemēro (LES 5. panta 4. punkts). Turklāt katra iestāde darbojas saskaņā ar Līgumos noteiktajām pilnvarām (LES 13. panta 2. punkta pirmais teikums).

50. Normatīvais pamats Komisijai piešķirtajām pilnvarām noteikt sankcijas par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumiem ir rodams uz LESD 103. panta (bijušā EKL 83. panta) pamata pieņemtās Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā. No šā pēdējā minētā panta 2. punkta a) apakšpunkta izriet, ka Savienībai ir piešķirta kompetence uzlikt naudas sodus, lai nodrošinātu LESD noteikto aizliegumu attiecībā uz konkurenci ievērošanu. Tiesa turklāt ir precizējusi, ka minētās normas mērķis ir tieši nodrošināt kontroli attiecībā uz aizliegtu vienošanos shēmām un nepieļaut ļaunprātīgu dominējoša stāvokļa izmantošanu⁴⁶.

43 — Tas nepārprotami izriet no Komisijas apelācijas sūdzības 6., 21., 30., 37., 40., 50., 56., 67., 69. un 70. punkta, kā arī no tās prasījumiem (šajā ziņā skat. iepriekš 23. zemsvītras piezīmi).

44 — “Komisijai ir it īpaši jāprecizē [...] vajadzības gadījumā minēto sabiedrību atbildības pakāpe par minēto rīcību” (izcēlums mans).

45 — “Es obliegt der Kommission” vācu valodā, kas ir oficiālā tiesvedības valoda, un “Il appartient à la Commission” franču valodā, kurā rakstīts spriedums.

46 — Skat. Tiesas 2009. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-429/07 X (Krājums, I-4833. lpp., 34. punkts). Skat. arī manus secinājumus šajā lietā, kas tika sniegti 2009. gada 5. martā.

51. Pilnvaras uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, kas tīši vai aiz neuzmanības pārkāpj LESD 101. un 102. pantu, ir Komisijas kompetence, kas izriet no Līguma noteikumiem⁴⁷. Tās ir viens no tai piešķirtajiem līdzekļiem, ar kuriem tā var pildīt uzraudzības funkcijas, kuras tai uzdots pildīt Savienības tiesībās⁴⁸, kā arī pildīt par Savienības konkurences politikas ieviešanu un virzību atbildīgās iestādes lomu⁴⁹.

52. Konkrēti, Komisijas pilnvaras solidāri piemērot naudas sodu subjektiem, kuri uzņēmumu veidojošā ekonomiskā vienībā ir tieši vai netieši piedalījušies pārkāpumā, nav skaidri paredzētas nevienā konkurences jomu reglamentējošā Savienības tiesību normā. Tomēr šādas pilnvaras Komisijai ir atzītas judikatūrā, ciktāl solidaritātes mehānisms ir juridisks palīglīdzeklis, kas izriet no vajadzības garantēt tādu savas rīcības efektivitāti, kas vērsta uz Savienības konkurences noteikumu efektīvu īstenošanu, kā arī to pārkāpumu novēršanu⁵⁰. Solidaritātes mehānisms, kas faktiski paplašina to personu loku, no kurām Komisija var prasīt pilnīgu naudas soda samaksu, vairo sankciju izpildes efektivitāti, samazinot maksātnespējas un krāpniecisku darījumu riskus, kuru mērķis ir izvairīties no maksāšanas, un tas tādējādi, kā turklāt norādīts pārsūdzētā sprieduma 151. punktā, vairo izredzes sasniegt atturēšanas mērķi, kas savukārt ir vērsts uz centieniem panākt, ka uzņēmumi ievērotu Savienības konkurences noteikumus⁵¹.

53. Pilnvaras saistībā ar Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu vērst sankcijas pret vienam un tam pašam uzņēmumam piederošiem subjektiem, nosakot, ka starp tiem pastāv (ārējas) solidaritātes saites, manuprāt, tātad nešaubāmi ietilpst Komisijas pilnvarās noteikt sankcijas, kas paredzētas LESD 103. panta 2. punkta a) apakšpunktā un konkretizētas Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, un turklāt par to šajā lietā nav strīda.

54. Jautājumā konkrēti par tā saucamo iekšējās solidaritātes attiecību noteikšanu norādīšu, ka nedz LESD 103. panta 2. punkta a) apakšpunktā, nedz Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā ne burtiski, ne būtībā nav noteikts nekas tāds, kas *liegtu* Komisijai, savu pilnvaru īstenošanas ietvaros piemērojot naudas sodus uzņēmumiem par konkurences noteikumu pārkāpumiem, noteikt to summas daļu, kas jāsedz ikvienam kopparādniekam, kuram solidāri jāmaksā naudas sods, ciktāl tā konkrētajā gadījumā atzīst to par vajadzīgu, lai garantētu to mērķa sasniegšanu, ar kuru ir saistītas tās pilnvaras noteikt sankcijas, proti, mērķi garantēt aizliegumu, ko paredz Savienības konkurences noteikumi, ievērošanu. Tāpēc, ciktāl tas ir vajadzīgs, lai sasniegtu minēto mērķi, manuprāt, nevar abstrakti noliegt, ka Komisijai ir šāda sankcionējoša kompetence, proti, kompetence noteikt iekšējo naudas soda sadalījumu starp solidāriem kopparādniekiem⁵².

47 — Šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 2006. gada 5. aprīļa spriedumu lietā T-279/02 *Degussa*/Komisija (Krājums, II-897. lpp., 86. un 87. punkts).

48 — Skat. 35. punktu spriedumā lietā *X* (minēts 46. zemsvītras piezīmē) un tajā minēto judikatūru. Šajā ziņā skatīt arī 37. punktu manos secinājumos šajā lietā, kas tika sniegti 2009. gada 5. martā.

49 — Skat. Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija (*Recueil*, 1825. lpp., 105. punkts), 1991. gada 28. februāra spriedumu lietā C-234/89 *Delimitis/Henninger Bräu* (*Recueil*, I-935. lpp., 44. punkts) un 2000. gada 14. decembra spriedumu lietā C-344/98 *Masterfoods* (*Recueil*, I-11369. lpp., 46. punkts).

50 — Jautājumā par solidaritātes mehānisma mērķi pastiprināt parādu atgūšanai paredzētās administratīvās kārtības efektivitāti skat. 48. punktu Tiesas 2011. gada 17. februāra spriedumā lietā C-78/10 *Berel* u.c. (Krājums, I-717. lpp.) par vairāku debitoru solidāru atbildību par vienu muitas parādu.

51 — Atturēšanas mērķis Tiesas judikatūrā atzīts vairākkārt. Daudzo spriedumu klāstā skat. spriedumu apvienotajās lietās *Musique Diffusion française* u.c./Komisija (minēts 49. zemsvītras piezīmē, 106. punkts), 2006. gada 9. jūnija spriedumu lietā C-289/04 P *Showa Denko*/Komisija (Krājums, I-5859. lpp., 61. punkts), 2007. gada 8. februāra spriedumu lietā C-3/06 P *Groupe Danone*/Komisija (Krājums, I-1331. lpp., 37. un 47. punkts) un 2009. gada 19. marta spriedumu lietā C-510/06 P *Archer Daniels Midland*/Komisija (Krājums, I-1843. lpp., 63., 72. un 149. punkts).

52 — Turklāt jautājumi par naudas soda solidāro kopparādnieku iekšējām attiecībām man nešķiet uzskatāmi – tāda, izskatās, ir Komisijas nostāja – par gluži nesaistītiem ar šai iestādei piešķirtajām sankcionēšanas pilnvarām. Proti, šos jautājumus var uzskatīt par tādu kā naudas soda “medaļas otru pusi” – no vienas puses, šis naudas sods tiek uzliktis uzņēmumam kā ekonomiskai vienībai, kura ir atbildīga par pārkāpumu, bet, no otras puses, tas konkrēti tiek solidāri piemērots subjektiem – personām, kuras var to samaksāt. Šajā ziņā skat. apsvērumus tālāk 78. un 79. punktā, kur iztīrīts trešais pārsūdzības pamats.

55. Šādos gadījumos tādējādi summas daļu noteikšana, kuras solidarajiem naudas soda maksātājiem ir jāsedz, manuprāt, ir vajadzīga saistībā ar prasībām, kuras attiecas uz tiesiskās noteiktības un sodu individualitātes principu, kas, piemēram, gadījumā – kas sīkāk aplūkots trešā pārsūdzības pamata izvērtējumā⁵³ –, kad saimnieciskās darbības subjekts, kas ir izdarījis pārkāpumu, lēmuma pieņemšanas brīdī vairs neeksistē tādā formā, kādā pastāvēja laikā, kad tika izdarīts pārkāpums, un Komisija savas rīcības brīvības ietvaros paredz par šo pārkāpumu noteikt sankcijas solidāri tādām juridiskām personām, kas ar ekonomiskām, organizatoriskām un juridiskām saitēm vairs nav savstarpēji saistītas tā, lai tās varētu uzskatīt par piederošām vienam uzņēmumam konkurences tiesību izpratnē.

56. Ņemot vērā iepriekš minēto, tomēr domāju, ka nav iespējams uzskatīt, ka Komisijas ziņā būtu *sistemātiski* noteikt kopparādnieku iekšējās attiecības vai – vēl jo mazāk – ka tai būtu šāds pienākums. Parasti, izņemot īpašus gadījumus, šādas noteikšanas pamatā nav tāda pati doma, kas analogiska iepriekš 52. punktā minētajai un attaisnotu ārējās solidaritātes saišu noteikšanu. Faktiski, tiklīdz naudas sodu ir samaksājusi kāda no personām, kas veido uzņēmumu un ir sodīta solidāri, un tādējādi garantēts, ka tiks izpildītas konkrētās par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu paredzētās sankcijas, parasti tiek sasniegti šo noteikumu efektīvas piemērošanas garantēšanas mērķi un Komisijai piešķirto pilnvaru noteikt sankcijas turpmākas atturēšanas mērķi, un tādējādi noteikt iekšējās solidaritātes attiecības starp naudas soda solidarajiem kopparādniekiem parasti nešķiet esam vajadzīgs šo mērķu sasniegšanai.

57. Šajā ziņā vēl jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumu, kuriem paredzētas Savienības konkurences normas, darbību⁵⁴. Tātad šīs tiesību normas principā nereglamentē attiecības starp uzņēmumu veidojošajiem subjektiem.

58. Turklāt, no praktiskā viedokļa raugoties, ir jānorāda, ka, uzliekot Komisijai vispārīgu pienākumu katrā konkrētajā gadījumā noteikt juridisko personu, kuras veido ekonomisku vienību un kurām solidāri ir jāmaksā attiecīgs naudas sods, atbildību par šīs vienības izdarīto pārkāpumu, varētu ievērojami palēnināt Komisijas veikto izmeklēšanu, apdraudot Savienības konkurences tiesību normu īstenošanas efektivitāti⁵⁵, kuru, kā norādīts iepriekš 52. punktā, tieši paredzēts garantēt ar juridisko solidaritātes instrumentu.

59. Tāpēc galu galā uzskatu, ka nevar abstrakti noliegt, ka Komisija drīkst noteikt iekšējo naudas soda sadalījumu starp naudas soda solidarajiem kopparādniekiem (proti, tā saucamās iekšējās solidaritātes attiecības). Tomēr, ciktāl Komisiju, īstenojot līgumos tai piešķirtās pilnvaras noteikt sankcijas, saskaņā ar iepriekš minēto samērīguma principu ierobežo vajadzība sasniegt ar šīm pilnvarām izpildāmo mērķi, tā var noteikt iekšējās solidaritātes attiecības starp naudas soda solidarajiem kopparādniekiem tikai, ciktāl tas ir vajadzīgs, lai sasniegtu minēto mērķi, proti, garantēt aizliegumu, ko paredz Savienības konkurences noteikumi, ievērošanu. Tās ziņā atkarībā no konkrētās situācijas ir vērtēt, vai šā sadalījuma noteikšana ir vajadzīga, izņemot gadījumus, kuros, kā minēts iepriekš 55. punktā un sīkāk iztirzāts tālāk 83. un nākamajos punktos, šāda pilnvaru īstenošana ir vajadzīga.

60. No iepriekš minētā izriet, ka, manuprāt, no vienas puses, nevar piekrist Komisijas tēzei, kas absolūti noliedz, ka tai būtu šāda kompetence, un, no otras puses, nevar uzskatīt, kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punkta, ka Komisijai, vispārīgi ņemot, būtu jānosaka summas daļas, kas jāsedz par naudas sodu atbildīgajiem solidarajiem kopparādniekiem.

53 — Skat. tālāk 83. un nākamajos punktos.

54 — Skat. Tiesas 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-280/06 *ETI* u.c. (Krājums, I-10893. lpp., 38. punkts un tajā minētā judikatūra), 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-97/08 P *Akzo Nobel* u.c./Komisija (Krājums, I-8237. lpp., 54. punkts), kā arī daudzu citu starpā nesenāku, 2012. gada 19. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-628/10 P un C-14/11 P *Alliance One International* u.c./Komisija (42. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2013. gada 8. maija spriedumu lietā C-508/11 P *ENI*/Komisija (82. punkts).

55 — Tas, ka var būt nozīme arī vajadzībai nepienācīgi nepalēnināt Komisijas veiktās izmeklēšanas darbības, lai neatņemtu iedarbību šīs iestādes nodrošinātajai Savienības konkurences tiesību īstenošanai, ir norādīts arī judikatūrā; šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 24. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P *Erste Group Bank* u.c./Komisija (Krājums, I-8681. lpp., 82. punkta beigās).

b) Par dalībvalstu tiesu kompetenci

61. Savukārt jautājumā par dalībvalstu tiesu kompetenci jānorāda, ka Savienības konkurences noteikumu piemērošanā tās var iesaistīties dažādos veidos⁵⁶ atbilstoši prerogatīvām, ar kādam tās apveltītas attiecīgajās dalībvalstu tiesībās. Proti, tām var nākties piemērot šādus noteikumus, šķirot privāttiesiskus strīdus, un tām var nākties iejaukties kā iestādēm, kurām ir uzdots piemērot šīs normas sabiedrības interesēs, vai arī kā administratīvo lēmumu pārsūdzības tiesu instancei.

62. Tomēr konkrētās dalībvalstu tiesu funkcijas attiecībā uz Savienības konkurences normu piemērošanu ir aizsargāt šajās normās garantētās subjektīvās tiesības strīdos starp privātpersonām⁵⁷. Šajā ziņā dalībvalstu tiesām ir jāveic kas vairāk un kas cits, nekā sabiedrības interesēs administratīvā kārtā jāpiemēro kopīgi konkurences noteikumi⁵⁸.

63. Vispirms norādišu, ka gan Vispārējās tiesas pieeja pārsūdzētajā spriedumā⁵⁹, gan Komisijas pieeja pārsūdzībā izriet no sākumpunkta, ka pastāv ekskluzīva kompetence noteikt summas daļas, kas jāsedz katram naudas soda solidārajam kopparādniekam, kuru Vispārējā tiesa piedēvē Komisijai, bet Komisija savukārt dalībvalstu tiesām. Tomēr neredzu, kāpēc būtu obligāti vajadzīgs izraudzīties tādu pieeju, kas paredz konstatēt kādai iestādei ekskluzīvu kompetenci, kura to liegtu citai. Šajā ziņā norādišu, ka konkurences tiesību piemērošanas sistēmas pamatā – vēl jo vairāk pēc šo normu piemērošanas modernizācijas ar Regulu Nr. 1/2003 – ir Komisijas un dalībvalstu iestāžu (to skaitā tiesu) konkurējošu un paralēlu pilnvaru sistēma⁶⁰.

64. Šajā perspektīvā tāpēc uzskatu, ka, ja kādā lietā dalībvalsts tiesā tiek uzdoti jautājumi par iekšējo solidaritāti attiecībā uz naudas soda maksāšanu par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, kuros ir ietverta arī vajadzība aizsargāt kopparādnieka subjektīvās tiesības, dalībvalsts tiesu var uzskatīt par kompetentu izspriest šādus jautājumus, ja vien tajos Komisija jau nav īstenojusi savu kompetenci.

65. Turklāt jānoskaidro, vai un kādā statusā kopparādniekam, kurš ir samaksājis Komisijai visu naudas sodu un kuram attiecībā uz citiem kopparādniekiem ir subjektīvas tiesības atgūt par tiem samaksāto naudas soda daļu, ja jautājumu par iekšējo solidaritāti jau nav risinājis Komisija, ir iespēja uz šīm tiesībām atsaukties dalībvalsts tiesā.

66. Šajā ziņā uzreiz norādišu, ka piekritu Vispārējai tiesai, kura pārsūdzētā sprieduma 155. punktā norāda, ka “solidaritāte par naudas sodu samaksāšanu [solidaritāte naudas sodu maksāšanā]” ir autonomi jēdziens, kas ir jāinterpretē, ņemot vērā konkurences tiesību sistēmas mērķus un sistēmu, kurā tas ietilpst”. Turklāt no apsvērumiem, ko sniedzu iepriekš 52.–59. punktā, nepārprotami izriet, ka solidaritātes jēdziens ir jāinterpretē šo mērķu un minētās sistēmas kontekstā⁶¹.

67. Neatkarīgi no tā tomēr jānorāda, ka Komisijas lēmums, ar kuru solidāri un kopīgi vairākiem subjektiem tiek uzlikts naudas sods, bez šaubām rada tādas tiesiskas sekas, kas subjektu starpā var radīt saistību/prasījumu attiecības. Faktiski Komisijas lēmums nosaka visiem subjektiem kopīgu un solidāru pienākumu samaksāt naudas sodu. Ja kāds no šiem subjektiem samaksā visu naudas soda summu, kas

56 — Skat. 2. punktu Komisijas paziņojumā par Komisijas un valsts tiesu iestāžu sadarbību, piemērojot EK līguma 81. un 82. pantu (OV 2004, C 101, 54. lpp.).

57 — Skat. Regulas Nr. 1/2003 7. apsvērumu, kā arī spriedumu lietā *Masterfoods* (minēts 49. zemsvītras piezīmē, 47. punkts). Šī funkcija ietilpst plašākā funkcijā, kas judikatūrā piedēvēta dalībvalstu tiesām atbilstoši LES 4. panta 3. punktā noteiktajam lojālas sadarbības principam, proti, garantēt tiesisku aizsardzību privātpersonu tiesībām, kas ir atbilstoši Savienības tiesību normām. Šajā ziņā skat. 2007. gada 13. marta spriedumu lietā *C-432/05 Unibet* (Krājums, I-2271. lpp., 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 — Skat. Vispārējās tiesas 1992. gada 18. septembra spriedumu lietā *T-24/90 Automec/Komisija* (*Recueil*, II-2223. lpp., 85. punkts), kā arī iepriekš 56. zemsvītras piezīmē minētā Komisijas paziņojuma 4. punktu.

59 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 157. punktu.

60 — Skat. Regulas Nr. 1/2003 22. un 31. apsvērumu, tās II nodaļu, kā arī 56. punktu spriedumā lietā *Masterfoods* (minēts 49. zemsvītras piezīmē).

61 — Proti, no šiem apsvērumiem konkrēti izriet, ka attiecībā uz solidaritātes “iekšējiem” aspektiem solidaritātes jēdziens ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā un Komisijas kompetencē tikai, ciktāl tas palīdz sasniegt Līgumos norādītos īpašos mērķus saistībā ar Komisijai piešķirto sankcionēšanas pilnvaru īstenošanu.

solidāri ir uzlikta arī pārējiem subjektiem, tādējādi pārējos kopparādniekus atbrīvojot no pienākuma pret Komisiju, tas attiecīgi rada regresa tiesības kopparādniekam, kas jau ir samaksājis. Šādu tiesību rašanās man šķiet loģiski izrietam no apstākļa, ka viens vienīgs subjekts ir samaksājis naudas soda summu, kas tam uzlikta kopīgi un solidāri ar pārējiem subjektiem, kuri ir sodīti par to pašu vienoto prettiesisko rīcību, ar kuru ir pārkāpts Savienības tiesiskais regulējums (konkrēti – konkurences noteikumi).

68. Tomēr šīs regresa tiesības, manuprāt, nav uzskatāmas par privātpersonām Savienības tiesībās piešķirtām tiesībām, kuru ievērošana saskaņā ar Tiesas judikatūru jāgarantē dalībvalstu tiesām⁶². Nerodu neko tādu, kas mudinātu uzskatīt, ka Savienības konkurences tiesībās kopparādniekam būtu tieši piešķirtas tiesības no citiem kopparādniekiem atgūt naudas soda daļas, ko tas samaksājis pilnībā. Drīzāk šķiet, ka tās ir gluži vienkāršas prasījuma tiesības, kas izriet no saskaņā ar kādu vairākiem subjektiem saistošu Savienības tiesību aktu noteiktu saistību izpildes. Šādu prasījuma tiesību esamība un īstenošana, manuprāt, ir nevis reglamentēta Savienības tiesībās, bet gan ietilpst dalībvalstu tiesību piemērošanas jomā.

69. Tāpēc dalībvalsts tiesai, kurā būs iesniegta regresa prasība, saskaņā ar dalībvalsts tiesībām būs jānosaka apstākļi, kuros iespējami eksistē regresa tiesības par labu solidāram kopparādniekam, kurš ir sedzis naudas sodu pilnībā, kā arī jāpiemēro minēto tiesību nodrošināšanai vajadzīgās attiecīgās gan materiāltiesiskās, gan procesuālās normas. Īstenojot šo kompetenci, dalībvalsts tiesa bez šaubām vajadzības gadījumā varēs izmantot līdzekļus sadarbībai ar Komisiju, kas tās rīcībā ir nodoti ar Regulu Nr. 1/2003.

70. Dalībvalsts tiesa tāpat varēs konstatēt kopparādnieka regresa tiesības, tādējādi arī noteikt naudas soda solidāro kopparādnieku iekšējās attiecības, gan jānorāda, ka tikai, ciktāl to jau nebūs izdarījusi Komisija, īstenojot savas pilnvaras saskaņā ar iepriekš 59. punktā norādīto kritēriju. Šajā pēdējā gadījumā dalībvalsts tiesa pildīs tikai izpildes instances lomu.

c) Secinājumi par pirmo pārsūdzības pamatu

71. Nobeigumā attiecībā uz šo lietu ir jānorāda, ka no visa iepriekš izklāstītā, manuprāt, izriet, ka Vispārējā tiesa – ciktāl pārsūdzētā sprieduma 157. punktā tā ir noteikusi, ka tikai un vienīgi Komisijai, īstenojot savas pilnvaras uzlikt naudas sodus, ir jānosaka dažādu sabiedrību tā attiecīgā naudas soda daļas, kurš tām ir jāmaksā solidāri, un ka šis uzdevums nevar tikt atstāts valsts tiesu ziņā, – ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Konkrētās šīs kļūdas sekas tiks aplūkotas tālāk 125. un nākamajos punktos.

2) Par trešo un septīto pārsūdzības pamatu, kas attiecīgi saistīti ar juridiski kļūdainu sodu un sankciju individualitātes principa interpretāciju un uzņēmumu atbildības par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumiem principa interpretāciju, ar kuru esot aizskartas Komisijas pilnvaras noteikt tiesību subjektus, kas saucami pie atbildības par attiecīgo pārkāpumu

72. Kad ir noskaidroti jautājumi par kompetenci, kas loģiski ir precizējami pirms pārējiem jautājumiem, uzskatu par piemērotu iztīrīt trešo Komisijas iesniegtās pārsūdzības pamatu, kā arī septīto pamatu, kas man šķiet kā trešā pamata papildinājums. Šie pārsūdzības pamati būtībā izraisa dažus fundamentālus principiālus jautājumus, kurus, manā ieskatā, vajag izskatīt vispirms un tikai tad ņerties klāt pārējiem pamatiem.

62 — Skat. iepriekš 57. zemsvītras piezīmi.

73. Ar trešo pārsūdzības pamatu Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir juridiski kļūdaini uzskatījusi, ka no sodu un sankciju individualitātes principa izriet, ka ikvienam no tāda lēmuma adresātiem, kurš uzliek tiem solidāru pienākumu samaksāt naudas sodu par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, vajag spēt no lēmuma izsecināt summas daļu, kas pēc maksājuma izdarīšanas Komisijai viņam jāsedz solidāro kopparādnieku iekšējās attiecībās. Komisija uzskata, ka ikvienas sabiedrības individuālās atbildības noteikšana, kas ir pamatā solidāri uzliktā naudas soda summas daļu noteikšanai attiecībā uz katru kopparādnieku, ko Vispārējā tiesa uzliek Komisijai par pienākumu, esot nesaderīga ar uzņēmuma jēdzienu, kurš ir LESD 101. un 102. pantā noteikto aizliegumu adresāts un kurš ir atbildīgs par tur noteikto aizliegumu pārkāpumiem. Ar pārsūdzības septīto pamatu Komisija apgalvo, ka pienākums, kuru tai uzliek Vispārējā tiesa, turklāt rada nevajadzīgu kaitējumu Komisijas pilnvarām noteikt tos tiesību subjektus, kas uzņēmuma ietvaros saucami pie atbildības par pārkāpumu.

74. Vispirms ir jāatgādina, ka sodu un sankciju individualitātes princips, uz kura pamata, kā norādīts iepriekš 20. punktā, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 153. punktā ir balstījusi prasību, ka Komisijai ir jānosaka katras sabiedrības, naudas soda solidārās kopparādnieces, attiecīgā summas daļa, izriet no personiskās atbildības principa un kopā ar to ir fundamentāla krimināltiesību garantija, kas ierobežo valsts varas iestādes *ius puniendi* īstenošanā⁶³. Šādi principi tiek piemēroti arī konkurences tiesībās attiecībā uz juridiskām personām⁶⁴, jo sankcijas, kuras Komisija var piemērot par pret konkurenci vērstām darbībām, ir “kvazikrimināltiesiskas”⁶⁵.

75. Jo īpaši ņemot vērā personiskās atbildības principu, kas savukārt izriet no vainas principa⁶⁶, katrs atbild tikai par savu rīcību⁶⁷. Konkrētāk, saskaņā ar sodu un sankciju individualitātes principu pret personu var vērst sankcijas tikai par faktiem, kas ir individuāli attiecināmi uz to⁶⁸. Tātad saskaņā ar šo principu tikai pārkāpuma izdarītājam var piemērot sankcijas par izdarīto pārkāpumu⁶⁹, un tādējādi šādas sankcijas nevar piemērot nevienam citam kā tikai vainīgajam⁷⁰.

63 — Skat. ģenerālvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera secinājumus, kas 2003. gada 11. februārī sniegti apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P, C-219/00 P *Aalborg Portland u.c./Komisija* (2004. gada 7. janvāra spriedums, *Recueil*, I-123. lpp., 63. punkts), kā arī ģenerālvokāta Ī. Bota [Y. Bot] 2010. gada 26. oktobrī sniegtos secinājumus attiecīgi apvienotajās lietās C-201/09 P un C-216/09 P *ArcelorMittal Luxembourg/Komisija* un *Komisija/ArcelorMittal Luxembourg u.c.* (2011. gada 29. marta spriedums, Krājums, I-2239. lpp., 181. punkts) un lietā C-352/09 P *ThyssenKrupp Nirosta u.c./Komisija* (2011. gada 29. marta spriedums, Krājums, I-2359. lpp., 162. punkts).

64 — Šajā ziņā skat. ģenerālvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera apsvērumus, kas izklāstīti 65. punktā secinājumos lietā *Aalborg Portland* (minēta iepriekšējā zemsvītras piezīmē).

65 — Jautājumā par sankciju “kvazikrimināltiesisko” raksturu kā nesenāko skat. 40. punktu ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumos, kas 2013. gada 28. februārī sniegti lietā C-681/11 *Schenker und Co AG u.c.* (2013. gada 18. jūnija spriedums), kur turklāt arī plaši iztirzāts jautājums par to, kā Tiesa saskaņā ar pastāvīgo judikatūru piemēro krimināltiesību principus Eiropas konkurences tiesību jomā). Turklāt jānorāda, ka ECT 2011. gada 27. septembra spriedumā lietā *Menarini Diagnostics* pret Itāliju (prasība Nr. 43509/08, 38.–45. punkts) ECTK 6. panta 1. punkta izpratnē ir atzinusi krimināltiesisko raksturu naudas sodam, kuru saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem konkurences aizsardzības nolūkos ir piemērojusi konkurences un tirgus aizsardzības iestāde.

66 — Skat. ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumus, kas 2007. gada 3. jūlijā sniegti lietā *ETI* (minēta 54. zemsvītras piezīmē, 71. punkts), un attiecībā uz sodu un sankciju individualitātes principu skat. 63. punktu ģenerālvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera secinājumos lietā *Aalborg Portland* (minēta 63. zemsvītras piezīmē). Šajā ziņā arī jāatgādina, ka vainas princips īpaši ņemts vērā Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, kur tišums vai nolaidība ir priekšnosacījums, lai par konkurences noteikumu pārkāpumu varētu piemērot naudas sodu.

67 — Skat. 162. punktu ģenerālvokāta Ī. Bota secinājumos lietā *ThyssenKrupp Nirosta* (minēta 63. zemsvītras piezīmē). Šajā ziņā skat. arī 74. punktu ģenerālvokāta Dž. Kosmas [G. Cosmas] secinājumos, kas 1997. gada 15. jūnijā sniegti lietā *Komisija/Anic Partecipazioni* (minēta 26. zemsvītras piezīmē).

68 — Sodū un sankciju individualitātes princips šādi definēts dažādos Vispārējās tiesas spriedumos, tostarp pārsūdzētajā spriedumā (skat. 122. punktu un citas atsauces uz judikatūru). Tiesa 2005. gada 14. jūlija spriedumā apvienotajās lietās C-65/02 P un C-73/02 P *ThyssenKrupp Stainless u.c./Komisija* (Krājums, I-6773. lpp., 82. punkts) definēja šo principu šādi, gan jāteic, skaidri nenosaucot to par sodu un sankciju individualitātes principu.

69 — Skat. 63. punktu ģenerālvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera secinājumos lietā *Aalborg Portland* (minēta 63. zemsvītras piezīmē).

70 — Skat. 181. punktu ģenerālvokāta Ī. Bota secinājumos apvienotajās lietās *ArcelorMittal Luxembourg* (minēta 63. zemsvītras piezīmē) un 162. punktu šā paša advokāta secinājumos lietā *ThyssenKrupp Nirosta* (minēta 63. zemsvītras piezīmē).

76. Turklāt, kā jau tika norādīts iepriekš 57. punktā, Savienības konkurences tiesības attiecas uz uzņēmumu darbību. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uzņēmuma jēdziens ietver katru vienību, kas ir iesaistīta saimnieciskā darbībā, neatkarīgi no šīs vienības tiesiskā statusa un finansējuma veida⁷¹. Šajā ziņā Tiesa ir arī paskaidrojusi, ka uzņēmuma jēdziens šajā kontekstā jāsaprot tādējādi, ka tas apzīmē ekonomisku vienību – no līgumiska skatupunkta –, pat ja juridiskā aspektā šādu ekonomisku vienību veido vairākas fiziskas un juridiskas personas⁷².

77. Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, kad ekonomiska vienība pārkāpj konkurences jomā paredzētos noteikumus, tai saskaņā ar personiskās atbildības principu ir jāatbild par šo pārkāpumu⁷³. No tā izriet, ka personiskās atbildības princips galvenokārt ir attiecināms uz uzņēmumu, kurš, būdams Savienības konkurences noteikumu adresāts, gadījumā, kad tas tiši vai aiz neuzmanības pieļauj šo noteikumu pārkāpumu, kā vienota ekonomiska vienība, pat ja tai ne vienmēr var piemist juridiskās personas raksturs, par to ir personiski atbildīgs⁷⁴.

78. Tomēr gadījumā, ja uzņēmums, kurš ir izdarījis konkurences noteikumu pārkāpumu, sastāv no dažādām juridiskām personām, tad rodas jautājums par subjektu vai subjektiem, kurus var konkrēti saukt pie atbildības par šo pārkāpumu, piemērojot tiem naudas sodu. Lai arī Savienības konkurences noteikumi ir adresēti uzņēmumiem un ir tiem tūlītēji piemērojami neatkarīgi no to organizācijas un juridiskās formas, no šo normu īstenošanas vajadzīgās efektivitātes izriet, ka Komisijas lēmums, kura mērķis ir novērst šādus pārkāpumus un piemērot tiem sankcijas, ir jāadresē subjektiem – konkrētām personām, attiecībā pret kurām ir iespējams izpildīt lēmumu un panākt attiecīgā naudas soda samaksu⁷⁵.

71 — Šajā ziņā skat. iepriekš 54. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

72 — Skat. it īpaši Tiesas 1984. gada 12. jūlija spriedumu lietā 170/83 *Hydroterm* (*Recueil*, 2999. lpp., 11. punkts) un 2006. gada 14. decembra spriedumu lietā C-217/05 *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (Krājums, I-11987. lpp., 40. punkts). Turklāt daudzu citu starpā skat. nesenāko spriedumu apvienotajās lietās *Alliance One International*/Komisija (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 42. punkts) un *ENI*/Komisija (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 82. punkts).

73 — Spriedums lietā *Akzo Nobel* (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 56. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī starp daudziem citiem 2011. gada 20. janvāra spriedums lietā C-90/09 P *General Química* u.c./Komisija (Krājums, I-1. lpp., 36. punkts un tajā minētā judikatūra) un spriedums apvienotajās lietās *ArcelorMittal Luxembourg* (minēts 63. zemsvītras piezīmē, 95. punkts) un 2011. gada 29. septembra spriedums lietā C-520/09 P *Arkema*/Komisija (Krājums, I-8901. lpp., 37. punkts).

74 — Šajā ziņā skat. apsvērumus, kas vēl nesen izklāstīti 101. un nākamajos punktos, kā arī 129. punktā Tiesas 2013. gada 18. jūlija spriedumā lietā C-501/11 *Schindler Holding* u.c./Komisija. Tam turklāt netiešu apstiprinājumu var rast Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, kurā ir paredzēts, ka *uzņēmumiem* [...] naudas sodu var uzlikt, ja tie *tiši vai nolaidības dēļ* pārkāpj konkurences noteikumus. Šajā perspektīvā Tiesa ir atzinusi, ka gadījumos, kad pārkāpumu ir izdarījuši vairāki uzņēmumi, Komisijai ir pienākums noteikt katrā šā uzņēmuma dalības relatīvo smagumu (skat. spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, minēts 26. zemsvītras piezīmē, 150. punkts, un 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-51/92 P *Hercules Chemicals*/Komisija, *Recueil*, I-4235. lpp., 110. punkts) un tādējādi sankcijas noteikt individuāli, ņemot vērā attiecīgo uzņēmumu rīcību un raksturojumu (skat. Tiesas 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals* /Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 44. punkts).

75 — Skat. spriedumu lietā *Akzo Nobel* (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 57. punkts). Šajā ziņā skat. ģenerālvokātes J. Kokotes apsvērumus secinājumos lietā *ETI* (minēta 54. zemsvītras piezīmē, konkrēti 68. un 69. punkts) un lietā *Akzo Nobel* (minēta 54. zemsvītras piezīmē, konkrēti 36. un 37. punkts). Šajā ziņā skat. arī ģenerālvokātes pienākumus pildījušā tiesneša B. Vesterdorfa [*B. Vesterdorf*] 1991. gada 10. jūlijā sniegtos secinājumos lietā T-1/89, kurā Vispārējā tiesa pasludināja spriedumu 1991. gada 24. oktobrī (*Recueil*, II-867. lpp., it īpaši II-916. lpp.). Prakse, ka naudas sodus par uzņēmumu izdarītajiem pārkāpumiem piemēro fiziskām vai juridiskām personām, ir izskaidrojama ar atsauci uz LESD 299. pantu, kurā ir noteikts, ka Komisijas akti, kas uzliek finansiālas saistības personām, kuras nav valstis, ir izpildāmi un ka izpildi reglamentē tās valsts civilprocesa normas, kurā izpilde notiek. Šajā pantā tādējādi ir minētas personas (fiziskas vai juridiskas), kas ir ar tiesībspēju apveltīti subjekti, nevis subjekti, kam, kā tas ir, piemēram, uzņēmuma gadījumā, nav tiesībspējas (šajā ziņā skat. arī 24. zemsvītras piezīmi ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumos lietā *Akzo Nobel*, kas minēta iepriekš 54. zemsvītras piezīmē).

79. Tieši šī dualitāte starp uzņēmuma jēdzienu, kas ir ekonomiska vienība, konkurences noteikumu adresāts, no vienas puses, un atsevišķām juridiskām personām, kuras, būdamas naudas soda samaksas pienākuma adresātes, tiek konkrēti sauktas pie atbildības par pārkāpumu, no otras puses, rada zināmu neskaidrību attiecībā uz iepriekš minēto principu konkrēto piemērošanas jomu, kas, neraugoties uz iepriekš 77. punktā minēto Tiesas judikatūru, bieži tiek piemēroti nevis saistībā ar uzņēmumu pašu, bet gan attiecībā uz konkrētajām tajā ietilpstošajām juridiskām personām⁷⁶.

80. Šajā ziņā tomēr domāju, ka var uzskatīt, ka gadījumā, kad uzņēmumu veido dažādas juridiskas personas, subjekti, kuri ir bijuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, kā arī persona, kurai ir izšķiroša ietekme uz tiem, var tikt kopīgi uzskatīti par tiesību subjektiem, kas veido vienotu uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē, kurus var uzskatīt par atbildīgiem par minētā uzņēmuma nodarījumiem⁷⁷. Tāpēc, kad Komisija konstatē, ka uzņēmums tiši vai aiz neuzmanības ir pārkāpis Savienības konkurences noteikumus, tā var konstatēt personisko atbildību kopā visiem tiesību subjektiem, kas veido ekonomisko vienību⁷⁸ un kas vienotas rīcības ceļā ir tieši vai netieši bijuši līdzdalīgi⁷⁹ pārkāpuma izdarīšanā.

81. Tieši šā iemesla dēļ Tiesa uzskatīja par personiskās atbildības principam – kā arī efektīvas konkurences noteikumu piemērošanas mērķim – atbilstošu situāciju, kad pie atbildības tiek solidāri sauktas tās juridiskās personas, kas ir piedalījušās pārkāpumā, un kopā ar tām arī persona, kurai ir bijusi izšķiroša ietekme uz tām, tieši tādā ziņā, ciktāl minētās personas veido vienu un to pašu ekonomisko vienību un tādējādi – vienu uzņēmumu iepriekš 76. punktā minētās judikatūras izpratnē⁸⁰. Saistībā ar kopīgu piederību uzņēmumam un lai garantētu efektīvu sankcijas izpildi Tiesa ir atzinusi, ka Komisijai ir rīcības brīvība izlemt, vai sankcijas vērsamas tikai pret filiāli, kura ir piedalījies pārkāpumā, vai arī tikai pret sabiedrību, grupas vadītāju, kura to ir kontrolējusi pārkāpuma līdzdalības laikposmā⁸¹, vai arī vērst pret abām sankcijas solidāri⁸².

82. No iepriekš minētajiem apsvērumiem, kā arī solidaritātes mehānisma, kas minēts iepriekš 52. punktā, izriet, ka judikatūrā Komisijai atzītā kompetence uzlikt vairākām personām solidāru pienākumu maksāt naudas sodu par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu izriet no paša uzņēmuma jēdziena un ir pamatota tikai, ciktāl attiecīgie subjekti ietilpst – vai ir ietilpuši – vienotā ekonomiskā vienībā, kuru sauc pie atbildības par minēto pārkāpumu. Citiem vārdiem sakot, priekšnosacījums tam, lai Komisija varētu solidāri uzlikt naudas sodu par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumu, ir tāds, ka sodītajiem subjektiem ir solidāri jāpieder – vai jābūt

76 — Bez pārsūdzētā sprieduma kā piemēru var minēt neseno Vispārējās tiesas 2013. gada 17. maija spriedumu lietā T-146/09 *Parker u.c./Komisija* (83. un nākamie punkti), kuros ir skaidri redzams, ka personiskās atbildības principu Vispārējā tiesa ir piemērojusi konkrētajām, uzņēmumu veidojošajām sabiedrībām, nevis (tikai) uzņēmumam (skat. it īpaši 101. punktu). Tomēr šajā ziņā nevaru nenorādīt, ka, manuprāt, Vispārējās tiesas judikatūrā, kurā, lai atspēkotu prasītāju argumentus, tiek apgalvots, ka personīgās atbildības princips “attiecas uz uzņēmumiem, nevis sabiedrībām” (skat. Vispārējās tiesas 2012. gada 27. septembra spriedumu lietā T-356/06 *Koninklijke Volker Wessels Stevin/Komisija*, 38. punkta beigu daļa, un spriedumu lietā T-347/06 *Nynäs Petroleum u.c./Komisija* (40. punkta beigu daļa), ir zināmas pretrunas.

77 — Skat. 97. punktu ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumos lietā *Akzo Nobel* (minēta 54. zemsvītras piezīmē). Šajā ziņā skat. arī Tiesas 2011. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-90/09 P *General Química u.c./Komisija* (Krājums, I-1. lpp., 38. punkts).

78 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Akzo Nobel* (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 77. punkts), kā arī 97. punktu ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumos tajā pašā lietā. Skat. arī Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-294/98 P *Metsä-Serla u.c./Komisija* (*Recueil*, I-10065. lpp., 34. punkts).

79 — Saimniecisko, organizatorisko un juridisko saišu dēļ, kas ļauj šiem subjektiem īstenot izšķirošo ietekmi attiecībā uz personām, kas izdarījušas tiešu pārkāpumu (skat. iepriekšējā zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā *Metsä-Serla* 34. punktu).

80 — Šajā ziņā skat. Tiesas 1974. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās 6/73 un 7/73 *Istituto Chemioterapico Italiano un Commercial Solvents/Komisija* (*Recueil*, 223. lpp., 41. punkts) un spriedumu lietā *Akzo Nobel* (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 59. punkts savienojumā ar 61. punktu), kā arī 97. punktu ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumos lietā *Akzo Nobel* (minēta 54. zemsvītras piezīmē).

81 — Skat. 81.–84. punktu spriedumā apvienotajās lietās *Erste Group Bank* (minēts 55. zemsvītras piezīmē), ar kuru negrozīts tika atstāts Vispārējās tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums apvienotajās lietās no T-259/02 līdz T-264/02 un T-271/02 *Raiffeisen Zentralbank Österreich u.c./Komisija* (Krājums, II-5169. lpp., 331. lpp.).

82 — Daudzu citu starpā skat. spriedumu lietā *Akzo Nobel* (minēts 54. zemsvītras piezīmē, 59. un 61. punkts) un spriedumu lietā *General Química* (minēts 73. zemsvītras piezīmē, 38. un 40. punkts). Skat. arī ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumus, kas 2012. gada 12. janvārī sniegti apvienotajās lietās *Alliance One International/Komisija* (minēta 54. zemsvītras piezīmē).

piederējušiem – vienai un tai pašai ekonomiskajai vienībai, kura ir izdarījusi pārkāpumu, un tāpēc tiek personiski saukta pie atbildības par to⁸³. Tātad šie uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē veidojošie tiesību subjekti var tikt uzskatīti par personiski un iespējami arī solidāri atbildīgiem par šā uzņēmuma rīcību⁸⁴.

83. Tomēr, kas notiek, ja kāda (vai vairākas) no juridiskajām personām, kas ir piedalījušās Savienības konkurences noteikumu pārkāpumā kā ekonomiskas vienības daļas, šajā vienībā vairs neietilpst, piemēram, kā šoreiz ir noticis ar *SEHV* un *Magrini*, aizliegtās vienošanās darbības laikā notikušas atsavināšanas dēļ un tādējādi Komisijas lēmuma pieņemšanas laikā vairs nepieder pārkāpumu izdarījušajai ekonomiskajai vienībai? Vai Komisija joprojām var šādu juridisku personu sodīt par minēto pārkāpumu solidāri ar citiem subjektiem, ar kuriem tā savulaik bija kopā ekonomiskajā vienībā?

84. Uzreiz jānorāda, ka šīs lietas situācijā atbilstoši iepriekš 80. punktā apgalvotajam ekonomisku vienību veidojošie tiesību subjekti paliek kopīgi personiski atbildīgi par darbībām, kuras izdarījusi ekonomiskā vienība, kuras sastāvā tie ietilpa šīs vienības pastāvēšanas laikā⁸⁵. Tā kā ekonomiskas vienības rīcības vienotība tirgū pamato solidāru visu prettiesisko darbību piedēvēšanu katrai no juridiskajām personām, kas tajā ietilpst vai bija ietilpuši laikā, kad šāda rīcība ir konstatēta, tās paliek ārēji atbildīgas pret Komisiju par naudas soda samaksu pilnā apmērā⁸⁶.

85. Tomēr, ja ekonomiskā vienība tādā formā, kādā tā pastāvējusi laikā, kad tika izdarīts pārkāpums, brīdī, kad Komisija pieņem lēmumu, vairs neeksistē, gadījumā, ja tajā nolemts uzlikt solidāru pienākumu maksāt naudas sodu, tad sodu individualitātes princips, manā ieskatā, izvirza prasību pēc tiesiskās noteiktības jautājumā par sankcijas noteikšanu attiecībā uz ekonomisko vienību vairs neveidojošajiem subjektiem. Šiem subjektiem, lai arī tie ir un paliek ārēji atbildīgi Komisijai par visu naudas sodu, kas jāmaksā par uzņēmuma izdarīto pārkāpumu, tā kā lēmuma pieņemšanas laikā tie vairs nav vienas ekonomiskās vienības sastāvā, ir jāzina tā daļa, kas tiem iekšēji būs jāsedz savās attiecībās ar solidārajiem kopparādniekiem, ar kuriem tiem vairs nav pietiekamu ekonomisku, organizatorisku un juridisku saišu, kas pamatotu to iekļaušanu ekonomiskā vienībā⁸⁷.

86. No iepriekš minētā izriet, ka gadījumā, kad Komisija, īstenojama savu jau minēto rīcības brīvību lemt par to, kuriem no atbildīgajiem subjektiem piemērot sankcijas par rīcību, kurā vainojams uzņēmums, paredz pie atbildības solidāri saukt subjektus, kuri pārkāpuma izdarīšanas dienā ir bijuši vienas ekonomiskas vienības sastāvā, bet lēmuma pieņemšanas laikā vairs nepieder minētajai ekonomiskajai vienībai, tad šī iestāde nevar izvairīties no pienākuma noteikt to naudas soda daļu, kas subjektam, kuram vairs nav saišu, kas pamatotu tā atrašanos minētajā ekonomiskajā vienībā, būs jāsedz, ņemot vērā tā iekšējās attiecības ar citiem solidārajiem kopparādniekiem. Šajā ziņā jānorāda, ka solidāra sankciju piemērošana šiem subjektiem ir tikai viena no Komisijas rīcības brīvībā atstātajām iespējām⁸⁸.

83 — Šajā pašā ziņā skat. 167. punktu Vispārējās tiesas 2010. gada 13. septembra spriedumā lietā T-40/06 *Trioplast Industrier*/Komisija (Krājums, II-4893. lpp.).

84 — Tiesas 2009. gada 31. marta spriedumā lietā T-405/06 *ArcelorMittal Luxembourg SA u.c.*/Komisija (Krājums, II-789. lpp., 117. punkts) Vispārējā tiesa norādīja, ka solidārs sods ir normālas sekas tam, ka atbildību par vienas sabiedrības rīcību uzliek otrai sabiedrībai, it īpaši, ja šīs abas sabiedrības veido vienu uzņēmumu.

85 — Šajā ziņā skat. pārsūdzētā sprieduma 139.–141. punktu un tajos minēto judikatūru.

86 — Šajā ziņā uzskatu, ka 52. punktā izklāstītie apsvērumi par sankcijas izpildes efektivitāti var attiecīgā gadījumā pamatot arī solidāru naudas soda piemērošanu.

87 — Vajadzība attiekties atšķirīgi pret tām juridiskām personām, kuras brīdī, kad pieņemts lēmums, ar ko uzliek naudas sodu, vairs neietilpst pārkāpumu izdarījušajā uzņēmumā, saistībā ar kontrolējošo sabiedrību atspoguļojas, piemēram, vajadzībā piemērot apgrozījuma 10 % ierobežojumu, kas paredzēts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā, šādas juridiskas personas, nevis kontrolējošās sabiedrības apgrozījumam. Šajā ziņā skat. ģenerālvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumus, kas 2013. gada 30. maijā sniegti lietā C-50/12 P *Kendrion*/Komisija, spriedums vēl nav pasludināts, 84.–87. punkts un tajos minētā judikatūra).

88 — Skat. iepriekš 81. punkta beigu daļu.

87. Šādā perspektīvā uzskatu, ka, ja Komisija izvēlētos rīkoties šādi, tai būs jāveic analīze katrā konkrētajā gadījumā, lai noteiktu šā subjekta vainas pakāpi uzņēmuma vienotajā rīcībā. Šajā ziņā Komisija pati min virkni apstākļu, kurus, lai arī tos Tiesa, vērtējuma to, vai pastāv valdoša uzņēmuma izšķiroša ietekme uz kontrolējamo subjektu, savā judikatūrā ir noraidījusi, tomēr var ņemt vērā, nosakot vainu saistībā ar valdošo uzņēmumu un tā kontrolē esošo subjektu. Konkrēti, Komisija min situāciju, kad mātessabiedrība nav tieši piedalījusies pārkāpumā, jo tai nav interešu nozarē, kurā darbojas aizliegtā vienošanās, faktu, ka tā nav zinājusi par pārkāpumu, vai to, ka atkarīgās sabiedrības par spīti rīkojumam distancēties no šādas rīcības tomēr ir piedalījušās pārkāpumā⁸⁹. Tāpēc uzskatu, ka gluži tāpat kā naudas sodu noteikšanas ziņā, ņemot vērā katra konkrētā gadījuma īpatnības, Komisija ir apveltāma ar zināmu rīcības brīvību arī tad, kad tā vērtē, cik būtiski un svarīgi ir šādi faktori, kuri, manuprāt, nevar tikt izsmeltoši un saistoši uzskaitīti.

88. Vajadzība analizēt katru konkrēto gadījumu atsevišķi, kas tieši izriet no personiskās atbildības principa un sodu individualitātes principa, šķiet, izslēdz iespēju paredzēt tādu noteikumu, kādu Vispārējā tiesa ir paredzējusi pārsūdzētā sprieduma 158. un 159. punktā, proti, ja nav konkrētu norāžu saistībā ar katras juridiskās personas atbildību par uzņēmuma dalību, ir jāuzskata, ka tās visas ir vienlīdz atbildīgas. Šāds princips, kas šķiet esam aizgūts no solidāro saistību traktējuma civiltiesībās, kāds tas ir paredzēts vairāku dalībvalstu tiesību sistēmās⁹⁰, manuprāt, ne tikai nav savietojams ar iepriekš minēto personiskās atbildības principu un sodu individualitātes principu⁹¹, jo tas paredz tādu kā prezumpciju par naudas soda solidāro kopparādnieku vienādo atbildību par piedalīšanos uzņēmuma vienotajā rīcībā, kas visiem attiecīgajiem subjektiem var arī nebūt vienāda, bet tam arī trūkst juridiska pamatojuma vai vismaz pietiekama principiāla pamata. Lai pamatotu šādu principu, manuprāt, nepietiek ar vispārīgu atsaukšanos uz saistību tiesību civiltiesisko regulējumu, sīkāk nepaskaidrojot iemeslus, kādēļ no šīs sistēmas atvedināts princips būtu piemērojams arī konkurences jomā, kad arī pati Vispārējā tiesa ir norādījusi, ka pienākums solidāri samaksāt naudas sodu, kuru Komisija ir uzlikusi sabiedrībām par konkurences tiesību pārkāpumu, pēc sava rakstura atšķiras no privāttiesiskajām kopparādnieku saistībām.

89. Šajā ziņā man arī jāatzīst, ka ir visnotaļ grūti saprast, kāda nozīme ir pārsūdzētā sprieduma 158. punktā izdarītajai atsaucei uz sprieduma *Aristrain/Komisija*⁹² 100. un 101. punktu. Proti, šajā spriedumā Tiesa nebūt nav atzinusi iepriekš minētajā pārsūdzētā sprieduma punktā Vispārējās tiesas piesaukto principu. Tā ir drīzāk pārmetusi Vispārējai tiesai, ka tā nav nekādi nopēlusi to, ka Komisijas lēmumā, kurā kādai sabiedrībai, to vainojot kādas citas ar to saistītas sabiedrības rīcībā, taču nepierādot, ka tās būtu saimnieciski vienotas, tika uzlikts naudas sods, nav norādīts pamatojums⁹³. Tādēļ šādā gadījumā nav pat vairāku subjektu solidāras saukšanas pie atbildības.

90. Prasības pēc tiesiskās noteiktības sankcijas noteikšanā, kas minētas 85. punktā, man šķiet, ir mazākas gadījumā, kad Komisijas lēmuma pieņemšanas dienā solidāri sodītie subjekti joprojām pieder vienai ekonomiskai vienībai, respektīvi, tam pašam uzņēmumam, kurš ir izdarījis pārkāpumu. Proti, lai gan nevar pavisam izslēgt iespēju, ka starp subjektiem, kuri pieder vienai un tai pašai ekonomiskajai vienībai un kuriem ir solidāri uzlikts pienākums katram samaksāt savu kopīgā naudas soda daļu, varētu rasties strīdi, šādi jautājumi parasti skar attiecības pašā grupā. Kamēr vien nav izjaukta ekonomiskā vienība, tikmēr galvenokārt tieši uzņēmums pats par sevi ir personiski atbildīgs par izdarīto pārkāpumu un Komisijai atzītā kompetence uzlikt solidāri maksājamu naudas sodu netiek

89 — Šo analīzi iespējami atvieglotu apstākļi, ka eventuāli varētu pastāvēt arī atsevišķo sabiedrību interese, kuras vairs nepieder tai pašai grupai, iesniegt Komisijai savā rīcībā esošo noderīgo, protams, sevi attaisnojošu informāciju, lai tā varētu precīzi noteikt to attiecīgo atbildības pakāpi.

90 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 155. punktu.

91 — Šie principi, lai arī nebūdami obligāti piemērojami civiltiesībās, Savienības konkurences tiesībās – kā redzējam iepriekš 74. punktā – tiešām ir piemērojami.

92 — Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-196/99 P (*Recueil*, I-11005. lpp.).

93 — Proti, minētā sprieduma 100. punkts ir par attiecīgajā lietā apstrīdētā lēmuma iekšējo pretrunīgumu, un to nevar izmantot par pamatu, lai atzītu vispārīgu principu, ka, ja vien lēmumā, ar kuru Komisija uzlika solidāru naudas sodu, nav norādīts citādi, tad tajā solidārie kopparādnieki pretlikumīgajā rīcībā ir vainoti vienādā apmērā.

pakārtota prasībām ievērot tiesiskās noteiktības principu, kas būtu analogs prasībām, kuras tiek izvirzītas, kad ekonomiskā vienība ir izjaukta. Turklāt, kā tika norādīts iepriekš 57. un 76. punktā, attiecības starp uzņēmumu veidojošajām vienībām Savienības konkurences noteikumi principā nereglamentē.

91. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatīdama, ka no sodu un sankciju individualitātes principa izriet, ka ikvienam tāda lēmuma adresātam, ar kuru tam solidāri tiek uzlikts naudas sods par konkurences noteikumu pārkāpumu, *vienmēr* ir jāspēj no šī lēmuma izsecināt summas daļu, kas pēc maksājuma izdarīšanas Komisijai viņam jāsedz iekšējās attiecībās ar solidārajiem kopparādniekiem, un pēc tam, pamatojoties uz šo apsvērumu un noteikumu par [naudas soda] dalīšanu vienādās daļās, konkrēti noteikdama katras attiecīgās sabiedrības maksājamo naudas soda summas daļu⁹⁴. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, tomēr jāsecina, ka gadījumā, kad solidāri tiek sodīti subjekti, kas lēmuma pieņemšanas dienā vairs nepieder pārkāpumu izdarījušajai ekonomiskajai vienībai, ir jānosaka naudas soda summas daļas, kas tām ir jāmaksā. Konkrētās šīs kļūdas sekas tiks aplūkotas tālāk 125. un nākamajos punktos.

3) Par otro pārsūdzības pamatu, ka Vispārējā tiesa esot pārsniegusi no neierobežotās kompetences izskatīt lietu pēc būtības izrietošās pilnvaras

92. Komisija apgalvo, ka, interpretējot Regulas Nr. 1/2003 23. pantu tā, ka tas piešķir tai kompetenci vai pat pienākumu noregulēt jautājumus, kas saistīti ar iekšējām attiecībām starp naudas soda solidārajiem kopparādniekiem, un, uz šī pamata nosakot summas daļas dažādajām sabiedrībām prasītājām, Vispārējā tiesa ir pārsniegusi no neierobežotās kompetences izskatīt lietu pēc būtības izrietošās pilnvaras. Ar šo pamatu Komisija būtībā apstrīd to, ka iespēja noteikt summas daļu, kas katram naudas soda solidārajam kopparādniekam jāsedz iekšējās attiecībās ar citiem kopparādniekiem, ietilpst neierobežotajā kompetencē izskatīt lietu pēc būtības, kuru Savienības tiesām piešķir LESD 261. pants un Regulas Nr. 1/2003 31. pants.

93. Šajā ziņā uzreiz jānorāda, ka atbilstoši pa šo laiku iedibinātajai judikatūrai neierobežotā kompetence dod Vispārējai tiesai tiesības papildus vienkāršai tiesiskuma pārbaudei – kura ļauj tikai vai nu noraidīt prasību atcelt tiesību aktu, vai arī atcelt apstrīdēto tiesību aktu – grozīt minēto tiesību aktu, proti, ar savu vērtējumu aizstāt Komisijas vērtējumu, pat ja tiesību akts netiek atcelts, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus, lai atceltu, samazinātu vai palielinātu uzliktā naudas soda apmēru⁹⁵. Neierobežotās kompetences funkcija tiek uzverta kā papildu garantija uzņēmumiem, ka tiem uzliktā naudas soda apmēru ārkārtīgi rūpīgi pārbaudīs neatkarīga un objektīva tiesa⁹⁶.

94. No judikatūras tāpat izriet, ka tad, kad Vispārējā tiesa īsteno neierobežotu kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, tai ir pilnīga rīcības brīvība attiecībā uz visiem naudas soda noteikšanas aspektiem. Tomēr uzskatu, ka, ciktāl Vispārējā tiesa īsteno šādu kompetenci un ir pilnvarota “ar savu vērtējumu aizstāt Komisijas vērtējumu”⁹⁷, tas var notikt tikai un vienīgi tās kompetences ietvaros, kuru minētajai iestādei piešķir Līgumi. Citiem vārdiem sakot, pārveidojot sankciju, Vispārējā tiesa nevar īstenot kompetenci, kas pārsniegtu Komisijai piešķirto.

94 — Attiecībā uz konkrētu naudas soda summu proporcionālo daļu noteikšanu skat. tālāk 96. un nākamajos punktos.

95 — Šajā ziņā skat. Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija (Recueil, I-8375. lpp., 692. punkts)*, spriedumu lietā *Groupe Danone/Komisija* (minēts 51. zemsvītras piezīmē, 61. punkts), 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-272/09 P *KME u.c./Komisija* (Krājums, I-12789. lpp., 103. punkts), kā arī 38. punktu manos secinājumos lietā C-286/11 P *Komisija/Tomkins* (2013. gada 22. janvāra spriedums).

96 — Skat. 40. un 41. punktu manos secinājumos lietā *Komisija/Tomkins* (minēti iepriekšējā zemsvītras piezīmē).

97 — Papildus iepriekš 95. zemsvītras piezīmē minētajai judikatūrai skat. arī 175. punktu manos 2008. gada 6. novembrī sniegtajos secinājumos lietā C-511/06 P *Archer Daniels Midland/Komisija* (2009. gada 9. jūlija spriedums, Krājums, I-5843. lpp.).

95. Taču, iztīrējot pirmo pārsūdzības pamatu, jau norādīju⁹⁸, ka Komisijas kompetencē ir noteikt iekšējās solidaritātes attiecības starp naudas soda solidārajiem kopparādniekiem tikai, ciktāl tas ir vajadzīgs, lai sasniegtu minēto mērķi, respektīvi, mērķi garantēt aizliegumu saistībā ar Savienības konkurences noteikumiem ievērošanu, un ka dažos īpašos gadījumos, piemēram, kad tā paredz solidāri sodīt sabiedrības, kas pārkāpuma izdarīšanas dienā ir bijušas vienas ekonomiskas vienības sastāvā, bet lēmuma pieņemšanas laikā šai ekonomiskajai vienībai vairs nepieder, šāda noteikšana Komisijai ir jāveic. Tāpēc, manuprāt, neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, proti, noteikt solidāro kopparādnieku iekšējās attiecības, Vispārējā tiesa drīkst īstenot tikai šajās robežās.

96. Proti, šoreiz, manuprāt, gadījums, kad ir runa par sabiedrībām, kas sākotnēji piederēja *Schneider* grupai un ko vēlāk, 2001. gadā, iegādājās *VA Tech* grupa (proti, *SEHV* un *Magrini*), attiecībā uz laikposmu pirms to iegādes ir jānošķir no pārējo *VA Tech* grupai piederīgo sabiedrību gadījuma⁹⁹.

97. Dienā, kad tika pieņemts apstrīdētais lēmums, sabiedrības *SEHV* un *Magrini* vairs neietilpa uzņēmumā, kas bija *Schneider* priekšgalā, kuru Komisija vēlējās sodīt par laikposmā no 1988. gada aprīļa līdz 2000. gada decembrim izdarīto pārkāpumu. No pirmā un trešā pārsūdzības pamata pārbaudes gaitā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka šādos apstākļos Komisija ir vēlējusies sodīt šīs sabiedrības solidāri ar tās agrāk kontrolējošo sabiedrību (proti, *Schneider*) un tai vajadzēja norādīt to naudas soda summas daļu, kuru katrai sabiedrībai būtu bijis jāsedz savās iekšējās attiecībās ar šim uzņēmumam vairs nepiederīgajiem solidārajiem kopparādniekiem.

98. Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, pārskatīja naudas sodu, solidāri sodot *Schneider*, *SEHV* un *Magrini* ar naudas sodu EUR 8,1 miljonu apmērā, nosakot arī proporcionālās summas daļas, kas ir jāsedz iekšējās attiecībās. Tā kā, ņemot vērā iepriekšējā punktā minēto, Komisijai šādā gadījumā ir jānosaka attiecīgās summas proporcionālās daļas, manuprāt, nevar uzskatīt, ka Vispārējā tiesa, nosakot šo kopparādnieku iekšējās attiecības, būtu pārsniegusi savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības¹⁰⁰. Tomēr, ņemot vērā iepriekš 87. un 88. punktā teikto, uzskatu, ka, piemērodama pārsūdzētā sprieduma 158. un 159. punktā pašas radīto noteikumu par naudas soda sadalīšanu vienādās daļās, Vispārējā tiesa ir kļūdijusies attiecībā uz summas proporcionālo daļu noteikšanu.

99. Savukārt dažādo *VA Tech* grupai piederīgo sabiedrību gadījumā nerodu nevienu iemeslu, kas liktu secināt, ka naudas soda summas proporcionālo daļu noteikšana būtu saistīta ar vajadzību garantēt aizliegumus, ko paredz Savienības konkurences noteikumi. Turklāt Vispārējā tiesa par to nav arī neko teikusi. Šajos apstākļos uzskatu, ka, noteikdama attiecīgās summas daļas, kas minētajām sabiedrībām ir jāsamaksā savās iekšējās attiecībās, Vispārējā tiesa ir pārsniegusi savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības.

100. Visbeidzot jāpievēršas vēl vienam jautājumam saistībā ar to, kā Vispārējā tiesa šajā lietā ir īstenojusi savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības. Proti, Komisija parāda, ka, pārveidojusi naudas sodu, Vispārējā tiesa galu galā atstāja nemainīgu tā kopsummu, kas bija jāmaksā abiem sodītajiem uzņēmumiem (uzņēmumam, ko veido *VA Tech* grupas sabiedrības¹⁰¹, un uzņēmumam, kurā ietilpa gan *Schneider*, gan – līdz to atsavināšanai – arī *SEHV* un *Magrini*¹⁰²).

98 — Skat. jo īpaši iepriekš 59. punktu.

99 — Skat. iepriekš 5.–7. punktu.

100 — Šāds apsvērumš turklāt neko nemaina manis lietā C-233/11 P sniegtajos secinājumos paustajā viedoklī, ka Vispārējā tiesa, atceļot apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktu, ir lēmusi *ultra petita*. Skat. tālāk 151. un nākamos punktus.

101 — Naudas soda kopsumma, kuru Komisija ir uzlikusi *VA Tech* grupas sabiedrībām (neskaitot *SEHV* un *Magrini*, kad tās ietilpa *Schneider* uzņēmumā), respektīvi, EUR 22,05 miljoni, faktiski palika nemainīga. Sal. ar iepriekš 11. un 13. punktu.

102 — Jautājumā par naudas sodu, kas *Schneider* uzlikts kopā ar *SEHV* un *Magrini* par pārkāpumu, kurš tika izdarīts laikposmā, kad šīs divas pēdējās minētās sabiedrības, pirms tās iegādājās *VA Tech* grupa, bija *Schneider* pilnībā kontrolētas filiāles, Vispārējā tiesa piemēroja vienotu naudas sodu EUR 8,1 miljonu apmērā, kas aizstāja divus naudas sodus, kurus bija uzlikusi Komisija, proti, *Schneider* vienai pašai (EUR 3,6 miljoni) un *Schneider* solidāri ar *SEHV* un *Magrini* (EUR 4,5 miljoni). Tomēr šī galīgā summa EUR 8,1 miljonu apmērā nav nekas cits kā divu atsevišķo Komisijas uzlikto naudas sodu summa.

Vispārējā tiesa tādā būtībā vienīgi naudas sodu “iekšēji pārdalīja” starp sabiedrībām – solidārajām kopparādniecēm¹⁰³. Šādos apstākļos var rasties jautājums, vai tas ietilpst kompetencē “atcelt, samazināt vai palielināt [uzliktā naudas soda apmēru]”, kas Savienības tiesai piešķirta Regulas Nr. 1/2003 31. pantā.

101. Uzskatu, ka uz šo jautājumu ir atbildams apstiprinoši. Neierobežotā kompetence izskatīt lietu pēc būtības ļauj Vispārējai tiesai “mainīt” uzliktā naudas soda apmēru¹⁰⁴. Tātad, lai arī saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu naudas sodus par Savienības konkurences noteikumu pārkāpumiem patiešām piemēro uzņēmumiem, jo tie ir konkurences noteikumu adresāti, patiesība ir arī tas, ka atbilstoši norādei iepriekš 78. punktā, kad uzņēmumu veido dažādas juridiskas personas, sodu uzliek tieši tām. Tāpēc gadījumos, kad naudas sodu atceļ tādēļ, ka Komisijas rīcībā ir konstatētas kļūdas, tad, manuprāt, Vispārējās tiesas kontrolē, kas, kā norādīts, ir neierobežota un attiecas uz visiem sankcijas noteikšanas aspektiem, ietilpst arī naudas sodu noteikt no jauna, lai arī nemainot Komisijas noteikto naudas soda apmēru, bet grozot juridisko personu konkrēti maksājamās summas.

102. Turklāt konkrētajā lietā ir arī jākonstatē, ka Vispārējā tiesa ir palielinot mainījusi naudas soda apmēru divām pārkāpumu izdarījušajam uzņēmumiem vairs nepiederīgām sabiedrībām. Proti, noteikdama *SEHV* un *Magrini* solidāro atbildību pret Komisiju EUR 8,1 miljonu, nevis EUR 4,5 miljonu apmērā, Vispārējā tiesa ir palielinot mainījusi naudas soda summu, kas šīm sabiedrībām ir jāmaksā.

103. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka arī otrais pārsūdzības pamats ir jāpieņem, ciktāl, pirmkārt, attiecībā uz *VA Tech* grupas sabiedrībām Vispārējā tiesa ir pārsniegusi savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, un, otrkārt, saistībā ar *Schneider* un *SEHV* un *Magrini* līdz to atsavināšanai 2001. gadā tā ir kļūdijusies, īstenojot šo kompetenci. Konkrētās šāda nolēmuma sekas tiks iztirzātas tālāk 125. un nākamajos punktos.

4) Par ceturto pārsūdzības pamatu, ka esot pārkāpts princips “ne ultra petita”

104. Ar ceturto pārsūdzības pamatu Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā esot pārkāpusi principu “ne ultra petita”. Tā bez prasītāju lūguma pēc savas ierosmes, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 157. punktā esot konstatējusi, ka Komisijai ir jānosaka dažādu sabiedrību attiecīgo daļu summās, kuras tām ir jāmaksā solidāri, un, otrkārt, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, pārsūdzētā sprieduma 245., 247., 262. un 263. punktā konkrēti noteikusi prasītāju maksājamās summas daļas.

105. Šajā ziņā netiek apstrīdēts, ka Savienības tiesai, kam ir jāspriež par prasību atcelt lēmumu, ir saistošs princips “ne ultra petita”, saskaņā ar kuru tā nevar atcelt vairāk, nekā lūdzis prasītājs¹⁰⁵.

106. Tomēr, kā norādīts iepriekš 41. punktā, pārsūdzība tiek iztirzāta tikai jautājumā gan par to, kā Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, ir noteikusi naudas soda summas daļas, gan par pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktā izklāstītajiem juridiskajiem apsvērumiem, lai arī vienīgi apmērā, kādā šie apsvērumi ir šādas noteikšanas vajadzīgais un neatņemamais pamatojums.

103 — Sal. ar iepriekš 11. un 13. punktu, kā arī ar pārsūdzētā sprieduma 258. un nākamajiem punktiem.

104 — Skat. spriedumu apvienotajās lietās *Limburgse Vinyl Maatschappij* (minēts 95. zemsvītras piezīmē, 692. punkts).

105 — Skat. spriedumu lietā *Komisija/AssiDomän Kraft Products* (minēts 40. zemsvītras piezīmē, 52. punkts), 2001. gada 15. februāra spriedumu lietā *C-239/99 Nachi Europe (Recueil, I-1197. lpp., 24. punkts)*, kā arī 2006. gada 19. janvāra spriedumu lietā *C-240/03 P Comunità montana della Valnerina/Komisija* (Krājums, I-731. lpp., 43. punkts). Skat. arī Tiesas 1962. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās 46/59 un 47/59 *Meroni/Augstā iestāde (Recueil, 763. lpp., it īpaši 780. lpp.)*, kā arī 146.–148. punktu ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumos, kas 2009. gada 17. septembrī sniegti lietā *C-441/07 P Komisija/Alrosa* (2010. gada 29. jūnija spriedums, Krājums, I-5949. lpp.).

107. Tad, kā jau nupat norādīju, uzskatu, ka principam “ne ultra petita” un no tā izrietošajam tiesas pilnvaru ierobežojumam, ļaujot tai spriest tikai par lietas dalībnieku vaicāto, ir visnotaļ maza loma Savienības tiesas neierobežotās kompetences īstenošanā LESD 261. panta izpratnē¹⁰⁶. Proti, tiklīdz lietas dalībnieki lūdz no jauna izvērtēt naudas soda apmēru, Vispārējai tiesai ir jāuzskata sevi par pilnvarotu savas kompetences ietvaros pilnībā “pēc būtības” izanalizēt naudas soda apmēru, pārsniedzot tiesiskuma pārbaudei raksturīgos ierobežojumus¹⁰⁷.

108. Šajā lietā, lai arī naudas soda daļas noteikšana, manuprāt, varētu tikt uzskatīta par ietvertu lūgumā mainīt naudas sodu, tik un tā jānorāda, ka Vispārējā tiesā visas prasītājas ir apstrīdējušas tām uzliktā naudas soda apmēru, lūdzot to samazināt tādu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar apstākli, ka Komisija ir noteikusi solidaritātes saites, tādējādi vairāk vai mazāk skaidri¹⁰⁸ mudinot lemt par šādi saistīto subjektu iekšējām attiecībām.

109. No tā, manuprāt, izriet, ka šajā lietā princips “ne ultra petita” nav varējis liegt Vispārējai tiesai sniegt juridiskus apsvērumus, tostarp pārsūdzētā sprieduma 157. punktā norādītos apsvērumus, izdarot no tiem attiecīgus secinājumus attiecībā uz naudas soda apmēra pārskatīšanas jomu, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības. Tas gan man nekādi neliedz domāt, ka šādi apsvērumi, kā arī minētā apmēra noteikšana ir juridiski kļūdaina un ka Vispārējā tiesa ir daļēji pārkāpusi savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības¹⁰⁹.

110. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka ceturtais pārsūdzības pamats, manuprāt, ir jānoraida.

5) Par piekto pārsūdzības pamatu, ka esot pārkāpts sacikstes princips

111. Pēc Komisijas teiktā, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi sacikstes principu, nedodama tai iespēju izteikties jautājumā par Vispārējās tiesas vēlni Regulas Nr. 1/2003 23. pantu interpretēt tādējādi, ka tai būtu pienākums noteikt iekšējās attiecības starp solidārajiem kopparādniekiem. Šādi Vispārējā tiesa esot uzlikusi Komisijai gluži jaunus pienākumus, nedodot tai nekādu iespēju par to pietiekami pēc būtības izteikties.

112. Šajā ziņā vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru sacikstes princips – kas ir daļa no tiesībām uz aizstāvību un kura ievērošana Savienības tiesām ir jānodrošina – parasti nozīmē, ka lietas dalībniekiem ir tiesības iepazīties ar tiesā iesniegtajiem pierādījumiem un apsvērumiem un tos apspriest¹¹⁰. Lai izpildītu prasības saistībā ar tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, ir svarīgi, lai lietas dalībnieki varētu apspriest faktiskos un tiesiskos apstākļus, kas noteiks tiesvedības iznākumu¹¹¹. Tas parasti nozīmē arī lietas dalībnieku tiesības iepazīties ar tādiem juridiskajiem pamatiem, kurus tiesa ir izvirzījusi pēc savas ierosmes un ar kuriem tā vēlas pamatot savu lēmumu, un tos apspriest¹¹².

106 — Skat. 37. punktu manos secinājumos lietā *Komisija/Tomkins* (minēta 95. zemsvītras piezīmē). Šajā ziņā skat. arī 49. punktu ģenerālvokāta L. M. Pojareša Maduru secinājumos lietā *Groupe Danone/Komisija* (minēta 51. zemsvītras piezīmē).

107 — Tomēr Tiesa ir uzsvērusi, ka neierobežotās kompetences īstenošana nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes (skat. it īpaši sprieduma lietā *KME u.c./Komisija*, minēts 95. zemsvītras piezīmē, 104. punktu) un ka tādēļ lietas dalībniekiem ir jānodrošina tiesai šīs kompetences īstenošanā.

108 — Šajā ziņā konkrēti jānorāda, ka savos procesuālajos rakstos *SEHV* un *Magrini* saistībā ar savu prasības pamatu, kurā tie pauž “neizpratni”, kāpēc Komisija ir noteikusi solidaritātes atbildību, ir skaidri norādījušas, cik, to ieskatā, ir svarīgi noteikt, “kurš atbild par kādu summu” gadījumā, kad pie atbildības solidāri tiek sauktas vienai grupai nepiederīgas sabiedrības.

109 — Tas, ka ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa ir pārsniegusi savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, manuprāt, nebūt uzreiz nenozīmē, ka tā būtu lēmusi *ultra petita*. Ja Vispārējai tiesai pēc pieprasījuma ir piešķirtas daļējas pilnvaras pārveidot naudas soda summu, tas, ka tā ir pārkāpusi šādu pilnvaru robežas, man šķiet esam kas cits nekā gadījums, kad tā ir pārsniegusi prasītāja prasījumus.

110 — Šajā ziņā skat. 2009. gada 2. decembra spriedumu lietā C-89/08 P *Komisija/Īrija u.c.* (Krājums, I-11245. lpp., 50.–52. punkts un tajos minētā judikatūra).

111 — Skat. spriedumu lietā *Komisija/Īrija u.c.* (minēts iepriekšējā zemsvītras piezīmē, 56. punkts), kā arī 2009. gada 17. decembra lēmumu lietā C-197/09 *RX-II M/EMA* (Krājums, I-12033. lpp., 41. punkts).

112 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Komisija/Īrija u.c.* (minēts 110. zemsvītras piezīmē, 55. punkts).

113. Sacīkstes princips ir jāievēro arī tad, kad Vispārējā tiesa īsteno neierobežotu kompetenci izskatīt lietu pēc būtības¹¹³.

114. Ikvienam Kopienų tiesā izskatāmas lietas dalībniekam, lai kāds arī būtu tā tiesiskais statuss, ir jābūt iespējai izmantot sacīkstes principu. Tāpēc arī Savienības iestādes, ja tās ir lietas dalībnieki, var uz to atsaukties¹¹⁴.

115. Šīs lietas situācijā no pārsūdzētā sprieduma 30. punkta izriet, ka tiesas sēdē *SEHV* un *Magrini* iesniedza Vispārējai tiesai *Tribunal de Commerce de Grenoble* [Grenobles Komerctiesas] spriedumu tiesvedībā, kuru pret tām ir uzsākusi *Schneider*, lai panāktu to naudas soda daļas atmaksāšanu, ko tā pilnībā samaksājusi un par ko šīs sabiedrības ir bijušas solidāri atbildīgas¹¹⁵. Pēc šī sprieduma uzrādīšanas Vispārējā tiesa ļāva Komisijai pēc tās lūguma sniegt par to apsvērumus. Šajos 2010. gada 26. martā iesniegtajos apsvērumos izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ Komisija uzskata, ka minētajam spriedumam nav nozīmes saistībā ar lēmumu, pret kuru prasītājas ir iesniegušas prasības lietās Vispārējā tiesā, tā vēl izklāstīja veselu virkni apsvērumu par solidāru atbildību vispār, kur ietilpa arī daži apsvērumi par solidāro kopparādnieku iekšējo attiecību noteikšanu. Proti, jau toreiz Komisija apgalvoja, ka noteikt solidāro kopparādnieku iekšējās attiecības nav tās kompetencē, un izklāstīja dažus apsvērumus jautājumā par dalībvalsts tiesu kompetenci. Pati Komisija sestā pārsūdzības pamata pirmajā daļā apliecina, ka šajos apsvērumos tā ir izvirzījusi veselu virkni argumentu, kas liedzot tai noteikt tiesiskās attiecības starp naudas soda solidārajiem kopparādniekiem.

116. Šajos apstākļos nevar nenorādīt, ka Komisijai ir bijusi iespēja paust savu nostāju jautājumos par naudas soda solidāro kopparādnieku iekšējo attiecību noteikšanu¹¹⁶. Lai arī ir Vispārējā tiesa patiešām tai nebija skaidri lūgusi paust nostāju jautājumā par to, kā minētā tiesa grasījās interpretēt Regulas Nr. 1/2003 23. pantu, atzīstot tai par labu kompetenci noteikt solidāro kopparādnieku iekšējās attiecības. Tomēr šāda interpretācija, manuprāt, ir Vispārējās tiesas ziņā esošs vērtējums, ar kuru sacīkstes princips nekādi netiek pārkāpts¹¹⁷, it īpaši apstākļos, kad – kā tas ir šajā lietā – Komisijai ir bijusi izdevība skaidri paust nostāju šajos jautājumos par solidāro kopparādnieku iekšējo attiecību noteikšanu¹¹⁸.

117. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka piektais Komisijas izvirzītais pārsūdzības pamats ir noraidāms.

113 — Skat. 104. punktu spriedumā *KME u.c./Komisija* (minēts 95. zemsvītras piezīmē), kā arī 66.–68. punktu manos secinājumos lietā *Komisija/Tomkins* (minēta 95. zemsvītras piezīmē, un tajos minētā judikatūra).

114 — Spriedums *Komisija/Īrija u.c.* (minēts 110. zemsvītras piezīmē, 53. punkts).

115 — Ar 2009. gada 18. decembra spriedumu *Grenobles Komerctiesas* atzina, ka lieta ir piekritīga nevis tai, bet gan Vispārējai tiesai.

116 — Turklāt to, ka Komisija varēja pietiekami aizstāvēt savu pretējo nostāju saistībā ar to, kā tika noteiktas iekšējās attiecības starp solidārajiem kopparādniekiem, manuprāt, apliecina arī apstākļi, ka tā sestā pārsūdzības pamata pirmajā daļā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā šajā ziņā nav atbildējusi uz Komisijas attiecīgajiem argumentiem.

117 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Komisija/Tomkins* (minēts 95. zemsvītras piezīmē, 61. punkts).

118 — Turklāt prātoju, cik lielā mērā minētā Regulas Nr. 1/2003 23. panta interpretācija var tikt kvalificēta kā tāds tiesību elements, kas “noteiks tiesvedības iznākumu” saskaņā ar iepriekš 112. punktā minēto judikatūru. Kā norādīju iepriekš 27. punktā, pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punktā izklāstītie apsvērumi, manuprāt, nav tiešs pamats apstrīdētā lēmuma atcelšanai, turklāt tie nepamato arī Vispārējās tiesas veiktās naudas sodu izmaiņas, izņemot ciktāl tā ir noteikusi pašas no jauna uzliktā naudas soda iekšējo sadalījumu starp solidārajiem kopparādniekiem.

6) Par sesto pārsūdzības pamatu, ka neesot izpildīts pienākums norādīt pamatojumu

118. Ar sesto pārsūdzības pamatu, kas iedalāms divās daļās, Komisija apgalvo, ka pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa neesot izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu. Pirmkārt, Vispārējā tiesa neesot pietiekami izskatījusi Komisijas argumentus, kurus tā bija iesniegusi jau minētajos 2010. gada 26. marta apsvērumos saistībā ar solidāro kopparādnieku iekšējo tiesisko attiecību noteikšanu. Otrkārt, Vispārējā tiesa neesot izskaidrojusi pamatus, uz kuriem balstās tās secinājumi, vien aprobežojoties ar tik vispārīgiem apsvērumiem, ka neesot iespējams saprast, kā gan uz tādiem varot balstīt minētos secinājumus.

119. Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Vispārējās tiesas pienākumu pamatot savus lēmumus nevar interpretēt tādējādi, ka tai būtu detalizēti jāatbild uz katru kāda lietas dalībnieka izteikto argumentu¹¹⁹. Drīzāk jāuzskata par pietiekamu, ja sprieduma pamatojumā, kas dažos punktos var tikt izteikts netieši, ir pietiekami skaidri un nepārprotami izklāstīta Vispārējās tiesas argumentācija, kas ļauj ieinteresētajām personām uzzināt pieņemtā nolēmuma pamatojumu un ļauj Tiesai veikt savu tiesas kontroles funkciju¹²⁰.

120. Jautājumā par šā pamata pirmo daļu no judikatūras izriet, ka Vispārējai tiesai nebija pienākuma skaidri un detalizēti atbildēt uz visiem Komisijas 2010. gada 26. marta apsvērumos norādītajiem argumentiem. Turklāt no pārsūdzētā sprieduma 153.–159. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa ir noraidījusi Komisijas piedāvāto pieeju, kura tomēr, kā izriet no 157. punkta pēdējā teikuma, ir tikusi ņemta vērā Vispārējās tiesas veiktajā analizē.

121. Kas attiecas uz šā pamata otro daļu, iepriekš 45. punktā esmu jau norādījis, ka Vispārējās tiesas sprieduma formulējums patiesībā nebūt nav skaidrs, vai tā ir vai nav gribējusi uzlikt Komisijai īstenu pienākumu noteikt naudas soda solidāro kopparādnieku iekšējās attiecības. [Pārsūdzētā sprieduma] 153. punktā Vispārējā tiesa faktiski apgalvo, ka Komisijai “vajadzības gadījumā [...] ir jāveic” šāds novērtējums, neprecizējot, kādos gadījumos tas būs jādara, bet 157. punktā ir norādīts, ka Komisija [tās] “nosaka”¹²¹. Šāda izteiksme, šķiet, rada zināmu pārprotamību saistībā ar to, ko nosaka Vispārējā tiesa un kādus pienākumus tā ir nodomājusi noteikt Komisijai.

122. Turklāt iepriekš no 88. punkta izriet, ka neuzskatu par pietiekamu pārsūdzētā sprieduma 155. punktā Vispārējās tiesas vispārīgi sniegto atsauci uz civiltiesisko saistību tiesību regulējumu, proti, kā tādu, kas ir pamatā noteikumam par atbildības sadalījumu vienādās daļās, un tāpēc arī par šādu naudas soda sadalījumu starp solidārajiem kopparādniekiem, ja lēmumā nav norāžu par katras solidāri sodītās sabiedrības konkrēto atbildības pakāpi. Vispārējai tiesai, manuprāt, būtu vajadzējis izskaidrot iemeslus, kuru dēļ no šāda tiesiskā regulējuma atvasinātie principi būtu piemērojami arī konkurences jomā, lai arī tā pati ir norādījusi, ka pienākums solidāri samaksāt naudas sodu, kuru Komisija ir uzlikusi sabiedrībām par konkurences tiesību pārkāpumu, pēc sava rakstura atšķiras no kopparādnieku saistībām privāttiesībās.

119 — Skat. Tiesas 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija (*Recueil*, I-1611. lpp., 121. punkts), spriedumu lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija (minēts 63. zemsvītras piezīmē, 372. punkts), 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-202/07 P *France Télécom* /Komisija (Krājums, I-2369. lpp., 30. punkts), kā arī 2009. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-440/07 P Komisija/*Schneider Electric* (Krājums, I-6413. lpp., 135. punkts).

120 — Tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā C-259/96 P *Padome/de Nil un Impens* (*Recueil*, I-2915. lpp., 32. un 33. punkts), spriedums lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija (minēts 63. zemsvītras piezīmē, 372. punkts), spriedums lietā *France Télécom*/Komisija (minēts iepriekšējā zemsvītras piezīmē, 29. punkts), kā arī spriedums lietā Komisija/*Schneider Electric* (minēts iepriekšējā zemsvītras piezīmē, 135. punkts).

121 — Šajā ziņā skat. iepriekš 44.–46. punktu.

123. Tomēr, lai arī, kā esmu norādījis saistībā ar pirmo, otro un trešo pārsūdzības pamatu, Vispārējās tiesas vērtējumā, manuprāt, ir kļūdas tiesību piemērošanā un iepriekš minētais pamatojums ir pretrunīgs vai nepilnīgs, šis vērtējums man kopumā šķiet esam pietiekami skaidrs, lai ieinteresētās personas, tostarp Komisija, varētu uzzināt pieņemtā nolēmuma pamatojumu un Tiesa spētu veikt savu tiesas kontroles funkciju. To man turklāt šķiet apliecinām arī apstākļi, ka Komisija spēja par šo spriedumu Tiesā iesniegt visnotaļ apjomīgu apelācijas sūdzību.

124. No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka sestais pārsūdzības pamats, manuprāt, ir jānoraida.

D – Secinājumi

125. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka tikai Komisijai, īstenojot savu kompetenci uzlikt naudas sodus, ir jānosaka attiecīgās naudas soda summas daļas, kas jāmaksā dažādajām sabiedrībām, kurām naudas sods uzliktas solidāri, un ka šis uzdevums nevar tikt atstāts valsts tiesu ziņā, un ciktāl, balstoties uz šādu principu, kā arī uz noteikuma par [naudas soda] sadalīšanu vienādās daļās, ja lēmumā šajā ziņā nav nekādu norāžu, Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, ir noteikusi summas daļas katrai no sabiedrībām, prasītājām, pirmajā instancē.

126. Tomēr no 55., 85. un 86. punkta iepriekš izriet, ka tad, kad Komisija paredz konstatēt solidāru atbildību attiecībā uz subjektiem, kuri pārkāpuma izdarīšanas laikā veidoja ekonomisku vienību, bet lēmuma pieņemšanas dienā vairs tajā neietilpst, tai ir jānosaka tā naudas soda summas daļa, kas subjektam, kuram vairs nav saišu, kas pamato tā atrašanos ekonomiskajā vienībā, būs jāmaksā iekšējās attiecībās ar pārējiem kopparādniekiem.

127. Tātad jākonstatē, pirmkārt, ka apstrīdētā lēmuma pieņemšanas dienā *Schneider*, *SEHV* un *Magrini* vairs neietilpa vienā ekonomiskā vienībā un, otrkārt, ka Komisija tās sodīja ar solidāru naudas soda maksājumu, nenosakot *SEHV* un *Magrini* sedzamo naudas soda summas daļu. Tomēr no šāda konstatējuma izdarāmie secinājumi ir atkarīgi no abu sabiedrību iesniegtās pārsūdzības iznākuma un tiks aplūkoti pēc šīs pārsūdzības analīzes, proti, 169. un nākamajos punktos.

IV – Par apelācijas sūdzību, ko *Reyrolle* iesniegusi lietā C-232/11 P

128. Savas apelācijas sūdzības pamatošanai *Reyrolle* izvirza divus pārsūdzības pamatus.

A – Par pirmo pārsūdzības pamatu, ka esot pārkāpts sodu un sankciju individualitātes princips

129. Ar savu pirmo pārsūdzības pamatu *Reyrolle* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, savas neierobežotās kompetences ietvaros pārveidojot naudas sodu, ir pārkāpusi sodu un sankciju individualitātes principu. *Reyrolle* norāda, ka tai nebūtu bijis jārēķina naudas sods ar vienu sākumsummu, ņemot vērā uzņēmuma *VA Technologie* grupas mātessabiedrības apgrozījumu un tirgus daļu, bet gan jānosaka *Reyrolle* atšķirīga sākumsumma laikposmam, kurā tā atradās grupas *Rolls-Royce* kontrolē, proti, laikposmam no 1988. gada 15. aprīļa līdz 1998. gada 20. septembrim¹²². Sākumsummu par laikposmu pirms *Reyrolle* pievienošanās *VA Tech* grupai būtu vajadzējis noteikt, ņemot vērā uzņēmuma *Rolls-Royce/Reyrolle* tirgus daļu un tikai *Reyrolle* apgrozījumu. Tādējādi *Reyrolle* uzliktā naudas soda kopsummai nebūtu jāpārsniedz EUR 2,05 miljoni.

122 — Skat. iepriekš 5. punktu.

130. *Reyrolle* izvirzītais pamats balstās uz pieņēmumu, ka laikposmā, kamēr tā bija aizliegtās vienošanās dalībniece, proti, no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada 13. decembrim un no 2002. gada 1. aprīļa līdz 2004. gada 11. maijam¹²³, tā ir bijusi piederīga diviem atšķirīgiem uzņēmumiem, proti, sākumā bija *Rolls-Royce* grupas priekšgalā esošajam uzņēmumam, respektīvi, laikposmā no 1988. gada 15. aprīļa līdz 1998. gada 20. septembrim, kad to iegādājās *VA Technologie*, bet pēc tam pēdējās minētās sabiedrības valdošajam uzņēmumam visu pārējo laikposmu. Pēc tās domām, tas pamatojot atšķirīgas sākumsummas abiem periodiem un abiem attiecīgajiem uzņēmumiem.

131. Tomēr šādam pieņēmumam pārsūdzētajā spriedumā nav pamata.

132. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa uzskatīja, ka līdz 1998. gada 20. septembrim *Reyrolle* ir piedalījusies aizliegtās vienošanās shēmā autonomi un pēc šī datuma turpināja savu prettiesisko rīcību kā grupas *VA Tech* meitassabiedrība¹²⁴.

133. Proti, tā kā attiecībā uz *Rolls-Royce*, kas bija tās grupas mātessabiedrība, kurai līdz 1998. gada 20. septembrim piederēja *Reyrolle*, pārkāpumam ir iestājies noilgums¹²⁵, tad nedz apstrīdētajā lēmumā, nedz pārsūdzētajā spriedumā nav konstatēta ekonomiskā vienība starp *Reyrolle* un *Rolls-Royce*, kas pamatotu pirmās piederību uzņēmumam, kura mātessabiedrība bija otrā sabiedrība. Šajā ziņā arī jānorāda, ka *Rolls-Royce* nav apstrīdētā lēmuma adresāte, nedz arī pret to ir vērstas jebkādas sankcijas, jo tās gadījumā nav konstatēts neviens pārkāpums.

134. Šajos apstākļos no pārsūdzētā sprieduma izriet, ka pārkāpumu, pret ko ir vērsusi sankcijas vispirms Komisija un pēc tam Vispārējā tiesa, ir izdarījis viens uzņēmums, kurš sākotnēji, līdz 1998. gada 20. septembrim, sastāvēja tikai un vienīgi no *Reyrolle*, bet vēlāk paplašinājās, kad to iegādājās *VA Tech* grupa, proti, ietverot sevī arī ekonomisko vienību, kuras mātessabiedrība bija *VA Technologie*, kam vēlāk pievienojās vēl arī *SEHV* un *Magrini*, kad tās tika atsavinātas *VAS*¹²⁶.

135. Tāpēc Vispārējā tiesa varēja pamatoti noteikt tikai vienu sākumsummu *VA Technologie* mātessabiedrībai, pamatojoties uz 2003. gada apgrozījumu, kas ir pēdējais pilnais pārkāpuma gads¹²⁷, pēc tam sadalot atbildību par pārkāpumu atsevišķo sabiedrību starpā par laikposmiem, kuros tās bija aizliegtās vienošanās dalībnieces. Šādā veidā rikodamās, tā nav pārkāpusi sodu individualitātes principu.

136. Iepriekš izklāstītie apsvērumi liek secināt, ka *Reyrolle* iesniegtais pirmais pārsūdzības pamats ir noraidāms.

B – Par otro pārsūdzības pamatu, ka esot pārkāpti vienlīdzīgas attieksmes princips un samērīguma princips

137. *Reyrolle* apgalvo, ka, savas neierobežotās kompetences izskatīt lietu pēc būtības ietvaros noteikdama naudas sodu, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu un samērīguma principu. Pirmkārt, tā esot diskriminēta salīdzinājumā ar risinājumu, kas rasts parējam *Schneider* grupai piederīgajām sabiedrībām (*Schneider*, *SEHV* un *Magrini*), kurām Vispārējā tiesa esot piemērojusi atšķirīgas sākumsummas par katru laikposmu, kurā tās piederējušas atšķirīgam

123 — Skat. iepriekš 10. punktu.

124 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 140., 144. punktu un 163. punkta beigu daļu.

125 — Skat. pārsūdzētā sprieduma 144. punktu.

126 — Skat. iepriekš 5.–7. punktu un pārsūdzētā sprieduma 1. punktu.

127 — Šajā ziņā no *Reyrolle* apelācijas sūdzības skaidri izriet, ka tā nav apstrīdējusi faktu, ka Vispārējā tiesa naudas soda noteikšanas mērķiem bija ņēmusi par pamatu apgrozījumu pēdējā pilnajā pārkāpuma gadā.

uzņēmumam¹²⁸. Šādas nevienlīdzīgas attieksmes dēļ *Reyrolle* piemērots nesamērīgi liels naudas sods. Otrkārt, *Reyrolle* esot arī diskriminēta attiecībā uz aprēķina metodi, kas piemērota japāņu uzņēmumiem, kuriem Komisija noteikusi atšķirīgas sākumsummas laikposmam, pirms tās savas darbības *GIS* nozarē apvienojušas vienotā uzņēmumā.

138. Komisija uzskata, ka otrais pārsūdzības pamats ir nepieņemams, ciktāl tas ir jauns pamats, kas izvirzīts tikai pārsūdzības instancē. Tā norāda, ka, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, noteiktu naudas sodu, Vispārējā tiesa ir izmantojusi to pašu aprēķina metodi, kuru ir izmantojusi Komisija. Tāpēc tas, kā Vispārējā tiesā noteikusi naudas sodu, pats par sevi nevar būt pamats apgalvojumiem par diskrimināciju, kas iespējami izrietot tieši no apstrīdētā lēmuma. Taču, tā kā argumentus par iespējamu diskrimināciju *Reyrolle* pirmajā instancē nebija izvirzījusi, tie uzskatāmi par jaunu pamatu.

139. Šajā ziņā jānorāda, ka no pastāvīgās judikatūras patiešām izriet, ka Tiesas kompetencē apelācijas instancē principā ir tikai pārbaudīt, kā Vispārējā tiesā izvērtējusi tajā izvirzītos pamatus¹²⁹. Tāpat taisnība, ka *Reyrolle* nav pirmajā instancē izvirzījusi argumentus par iespējamu diskrimināciju, uz kuru tā atsaucas šajā pārsūdzības pamatā. Tomēr no judikatūras arī izriet, ka prasītājs var leģitīmi iesniegt pārsūdzību, kurā tas var atsaukties uz pamatiem, kas atvedināti no pārsūdzētā sprieduma un ar ko tas cenšas apstrīdēt tā juridisko pamatotību¹³⁰.

140. Tātad ir jākonstatē, ka šajā pamatā *Reyrolle* apgalvo, ka Vispārējās tiesas pārsūdzētajā spriedumā tā esot diskriminēta, tai savas neierobežotās kompetences ietvaros nosakot naudas sodu. Lai arī Vispārējā tiesa naudas sodu pārveidei ir lietojusi to pašu aprēķina metodi, kuru izmantojusi Komisija un kura netika apstrīdēta, iespējamā diskriminācija, par ko sūdzas *Reyrolle*, izriet tieši no šīs naudas soda pārveides, ko ir izdarījusi Vispārējā tiesa, un tādējādi arī no pārsūdzētā sprieduma. Tāpēc, manuprāt, šis pamats var tikt atzīts par pieņemamu.

141. Jautājumā par šā pamata būtību no judikatūras izriet, ka neierobežota kompetence izskatīt lietu pēc būtības, nosakot naudas sodu summu, nedrīkst radīt diskrimināciju starp uzņēmumiem, kas ir bijuši ar LESD 101. panta 1. punktu nesaderīgas vienošanās dalībnieki¹³¹. Turklāt vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tad, ja līdzīgas situācijas tiek aplūkotas atšķirīgi vai ja atšķirīgas situācijas tiek aplūkotas vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota¹³².

142. Taču jākonstatē, ka *Reyrolle* situācija nav salīdzināma ar *Schneider* grupā ietilpstošo sabiedrību situāciju. Atšķirībā no *Reyrolle*, kura, kā tika norādīts iepriekš 134.–136. punktā, bija piedalījies pārkāpumā kā vienots uzņēmums – kas pamatoja to, ka Vispārējā tiesa noteica naudas sodu, pamatojoties uz vienu sākumsummu, kas uzņēmumam *VA Technologie* noteikta atbilstoši tā apgrozījumam, – *SEHV* un *Magrini* kā aizliegtās vienošanās dalībnieces ietilpa divos dažādos uzņēmumos. Sākotnēji tās piedalījās *Schneider* mātessabiedrības uzņēmuma sastāvā, bet pēc tam, kad tās iegādājās un sāka kontrolēt *VA Technologie*, tās piedalījās tā uzņēmuma sastāvā, kura mātessabiedrība bija šī pēdējā. Uzskatu, ka, tā kā attiecīgās situācijas ir atšķirīgas, tad *Reyrolle* nevar apgalvot, ka ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips.

128 — Proti, attiecīgi par laikposmu no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada 13. decembrim, kurā abas sabiedrības piederēja *Schneider* grupai (skat. pārsūdzētā sprieduma 246. punktu), un par laikposmu no 2002. gada 1. jūlija līdz 2004. gada 11. maijam, kad abas sabiedrības atradās *VA Tech* grupas kontrolē (skat. pārsūdzētā sprieduma 243. punktu).

129 — Proti, saskaņā ar judikatūru ļaut apelācijas sūdzības iesniedzējam pirmo reizi izvirzīt Tiesā pamatu, kas savlaicīgi netika izvirzīts Vispārējā tiesā, ļautu viņam pārsūdzības instancē izvērst strīdu plašāk nekā pirmajā instancē izskatītajā gadījumā. Skat. spriedumu apvienotajās lietās *Alliance One International* u.c./Komisija (minēts 54. zemsvirtras piezīmē, 111. punkts un tajā minētā judikatūra).

130 — Tiesas 2007. gada 29. novembra spriedums lietā C-176/06 *Stadtwerke Schwäbisch Hall* u.c./Komisija (Krājums, I-170. lpp., 17. punkts). Skat. arī Vispārējās tiesas 2010. gada 9. septembra spriedumu lietā T-17/08 P *Andreasen*/Komisija (96. punkts).

131 — Skat. Tiesas 2013. gada 30. maija spriedumu lietā C-70/12 P *Quinn Barlo*/Komisija (46. punkts un tajā minētā judikatūra).

132 — Tiesas 2007. gada 7. jūnija spriedums lietā C-76/06 *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija (Krājums, I-4405. lpp., 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

143. Tāpat uzskatu, ka nav salīdzināmas arī *Reyrolle* un japāņu ražotāju situācijas. No apstrīdētā lēmuma izriet, ka gan *Fuji* un *Hitachi*, gan *Mitsubishi Electric* un *Toshiba* sākumā bija piedalījušas pārkāpumā neatkarīgā kārtā un pēc 2002. gada 1. oktobra savas darbības *GIS* nozarē bija apvienojušas divos kopuzņēmumos, respektīvi, *Japan AE Power Systems Corporation* un *TM T & D Corporation*¹³³. Pēc kopuzņēmumu dibināšanas tās atšķirībā no *Reyrolle* tomēr turpināja pastāvēt kā autonomi un neatkarīgi uzņēmumi. Tāpēc ir jākonstatē, ka šī situācija ir acīmredzami atšķirīga no situācijas, kurā atrodas *Reyrolle*, kas, kā aprakstīts iepriekš 134. punktā, tika iekļauta uzņēmumā *VA Technologie*. Šis atšķirīgās situācijas pamato atšķirīgu attieksmi.

144. Jautājumā par it kā izdarīto samērības principa pārkāpumu vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lemjot par tiesību jautājumiem apelācijas sūdzības kontekstā, Tiesa taisnīguma apsvērumu dēļ nedrīkst ar savu vērtējumu aizstāt Vispārējās tiesas vērtējumu, kura, īstenojot savu neierobežoto kompetenci spriest pēc būtības, lemj par naudas sodu apmēru, kas uzlikti uzņēmumiem par Savienības tiesību pārkāpumu. Tāpēc tikai tādā mērā, cik Tiesa atzītu, ka soda apmērs ir ne vien neiederīgs, bet arī tik pārmērīgs, lai būtu nesamērīgs, būtu jākonstatē, ka Vispārējā tiesa izdarījusi kļūdu tiesību piemērošanā naudas soda apmēra neiederīguma dēļ¹³⁴. Tomēr šajā lietā jākonstatē, ka *Reyrolle* savus iebildumus par naudas soda nesamērīgumu pamato tikai ar iepriekšējos punktos minēto it kā notikušo diskrimināciju, kuras, kā jau tika norādīts, manuprāt, šajā gadījumā nav.

145. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uzskatu, ka otrais pārsūdzības pamats ir jānoraida un tādējādi *Reyrolle* apelācijas sūdzība ir pilnībā jānoraida.

V – Par apelācijas sūdzību, ko *SEHV* un *Magrini* iesniegušas lietā C-233/11 P

146. Savā apelācijas sūdzībā *SEHV* un *Magrini* izvirza trīs pārsūdzības pamatus, pirmo – par principa “ne ultra petita” pārkāpumu, otro – par *res judicata* spēka principa pārkāpumu un trešo – par sacikstes principa pārkāpumu.

147. Tomēr vispirms jāizskata Komisijas izvirzītais iebildums par nepieņemamību. Šī iestāde apgalvo, ka pārsūdzība esot nepieņemama, jo *SEHV* un *Magrini* iesniegtie prasījumi Tiesā esot gluži pretēji tiem, kurus tās iesniegušas pirmajā instancē.

148. Tātad pirmajā instancē *SEHV* un *Magrini* bija lūgušas Vispārējo tiesu “atcelt [apstrīdētā] lēmuma 2. pantu, ciktāl tas attiecas uz prasītājam”, tātad šis formulējums skar gan k), gan l) punktu šajā pantā, kuri attiecas uz abām sabiedrībām.

149. Savukārt Tiesā abas sabiedrības lūdz, pirmkārt, atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar to tiek atcelts apstrīdētā lēmuma 2. panta j) un k) punkts, un, otrkārt, atstāt negrozītu šā lēmuma 2. panta j) un k) punktu un attiecībā uz 2. panta k) punktu izteikt to tādējādi, ka katram no solidārajiem kopparādniekiem jāsedz viena trešdaļa no summas EUR 4,5 miljoni.

150. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pārsūdzības prasījumiem ir jābūt tādiem, ar kuriem lūdz pilnībā vai daļēji apmierināt tādus pašus prasījumus, kādus lūgts apmierināt pirmajā instancē, neiesniedzot jaunus prasījumus¹³⁵, tāpēc prasījumu daļa, kurā lūgts gluži pretējais tam, kas tika lūgts pirmajā instancē, acīmredzami nevar tikt uzskatīta par pieņemamu. Tāpēc uzskatu par nepieņemamu apelācijas sūdzības iesniedzēju lūgumu atstāt negrozītu 2. panta k) punktu, kura atcelšanu tās bija lūgušas pirmajā

133 — Skatīt apstrīdētā lēmuma 28.–48., 61.–68. punktu.

134 — Tiesas 2012. gada 22. novembra spriedums lietā C-89/11 P *E.ON Energie*/Komisija (125. un 126. punkts).

135 — Šajā ziņā skat. jaunā Tiesas Reglamenta 170. pantu. To varētu uzskatīt par piemērojamu saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kas paredz, ka procesuālie noteikumiem parasti ir piemērojami visās lietās, kas atrodas izskatīšanā brīdī, kad tie stājušies spēkā. Šajā ziņā skat. Tiesas 1981. gada 12. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 212/80 līdz 217/80 *Meridionale Industria Salumi* u.c. (*Recueil*, 2735. lpp., 9. punkts), 1999. gada 7. septembra spriedumu lietā C-61/98 *De Haan* (*Recueil*, I-5003. lpp., 13. punkts), kā arī 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-450/06 *Varec* (Krājums, I-581. lpp., 27. punkts).

instancē. Jautājumā par 2. panta j) punktu jānorāda, ka tas attiecas uz kādu citu subjektu – kurš nav *SEHV* un *Magrini* – respektīvi, *Schneider*, tāpēc šo sabiedrību iesniegtais lūgums atstāt negrozītu šo lēmuma rezolūīvās daļas daļu arī nav uzskatāms par pieņemamu. Pārējā daļā, manuprāt, apelācijas sūdzība ir pieņemama.

A – Par pirmo un otro apelācijas sūdzības pamatu, ka esot pārkāpti “ne ultra petita” princips un *res judicata* spēka princips

151. Saistībā ar pirmo un otro pamatu, kas, manuprāt, analizējami kopā, *SEHV* un *Magrini* apgalvo, ka viņu prasība Vispārējā tiesā esot bijusi vērsta tikai pret EUR 4,5 miljonu lielo naudas sodu, kas tām bijis jāmaksā solidāri ar *Schneider*. Vispārējā tiesa, atceļot apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktu, kurā ir uzlikts naudas sods *Schneider*, un pārveidojot *SEHV* un *Magrini* uzlikto naudas sodu, esot lēmusi *ultra petita*.

152. Tā kā *Schneider* turklāt nav pārsūdzējusi apstrīdēto lēmumu daļā, kurā tas uz to attiecas, šis lēmums esot ieguvis *res judicata* spēku, kas attiecas uz noteikto naudas sodu EUR 3,6 miljonu apmērā. Vispārējā tiesa esot pārsniegusi *SEHV* un *Magrini* prasījumu robežas, tādējādi pārkāpjot arī *res judicata* spēka, ko ieguvis Komisijas lēmums attiecībā uz *Schneider*, principu.

153. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa neesot pārkāpusi principu “ne ultra petita”, jo tā nav lēmusi par *Schneider* atbildību, attiecībā uz kuru naudas soda kopsumma faktiski ir palikusi nemainīga (EUR 8,1 miljoni, proti, EUR 3,6 miljonu un EUR 4,5 miljonu summa). Pārsūdzētais spriedums esot grozījis tikai kopparādnieku iekšējās solidaritātes aspektus, kur šī solidaritāte ir bijusi pašu *SEHV* un *Magrini* noteiktās prasības priekšmets. Šajā ziņā Komisija tāpat nepiekrīt arī tam, ka Vispārējā tiesa būtu pārkāpusi *res judicata* principu.

154. Šajā ziņā jau iepriekš 105. punktā esmu atgādinājis, ka Savienības tiesai, kam ir jāspriež par prasību atcelt lēmumu, ir saistošs princips “ne ultra petita”, saskaņā ar kuru tā nevar atcelt vairāk, nekā lūdzis prasītājs¹³⁶.

155. Tāpēc, ja lēmuma adresāts nolemj celt prasību par tā atcelšanu, Savienības tiesa lemj vienīgi par uz šo adresātu attiecināmiem lēmuma elementiem. Savukārt jautājumi, kas attiecas uz citiem adresātiem, kuri nav apstrīdēti, neietilpst Savienības tiesā izskatāmā strīda priekšmetā¹³⁷. Turklāt lēmums, kuru tā adresāts nav apstrīdējis termiņā, kas noteikts LESD 263. pantā, attiecībā uz viņu kļūst galīgs¹³⁸.

156. Šajā lietā vispirms ir jānorāda, ka no pārsūdzētā sprieduma rezolūīvās daļas 2) punkta izriet, ka Vispārējā tiesa tostarp ir atcēlusi apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktu, saskaņā ar kuru *Schneider* vienai pašai tika likts maksāt naudas sodu EUR 3,6 miljonu apmērā, kā arī visu 2. panta k) punktu, saskaņā ar kuru *Schneider*, *SEHV* un *Magrini* ir atzītas par atbildīgām par summu EUR 4,5 miljoni.

157. Tomēr, kā norādīts iepriekš 148. punktā, pirmajā instancē *SEHV* un *Magrini* bija lūgušas Vispārējo tiesu atcelt apstrīdētā lēmuma 2. pantu, ciktāl tas uz tām attiecas. Turklāt nav domstarpību par to, ka *Schneider* par apstrīdēto lēmumu nav iesniegusi nekādu prasību Savienības tiesā, un tāpēc šis lēmums attiecībā uz to ir kļuvis galīgs.

136 — Skat. iepriekš 106. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

137 — Skat. spriedumu lietā Komisija/*AssiDomän Kraft Products* (minēts 40. zemsvītras piezīmē, 53. punkts).

138 — Turpat, 57. punkts.

158. Tātad ir jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktā noteiktā sankcija, ciktāl tā attiecas tikai uz *Schneider*, nevarēja būt *SEHV* un *Magrini* atcelšanas lūguma priekšmets, un, tā kā no *Schneider* nav nācis nekāds apstrīdējums, nevarēja būt arī strīda priekšmets Vispārējā tiesā. Šajos apstākļos uzskatu, ka Vispārējā tiesa nevarēja atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktu, neņemot *ultra petita*. Tas pats attiecas arī uz apstrīdētā lēmuma 2. panta k) punktu, ciktāl tas skāra *Schneider*, nevis *SEHV* un *Magrini*.

159. Tas, kā uzsver Komisija, ka pēc šīs atcelšanas Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, pārveidoja *Schneider* grupas sabiedrībām uzlikto naudas sodu, nemainot *Schneider* uzliktā naudas soda kopsumu, neko nemaina apstākli, ka Vispārējā tiesa nevarēja atcelt apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktu un 2. panta k) punktu, ciktāl šis pants attiecas uz *Schneider*, jo šie punkti nevarēja būt strīda priekšmets. Naudas soda pārveidošana, kas apstrīdētajā lēmumā ir nākamais solis pēc atcelšanas, nevar novērst tādu trūkumu kā principa “ne ultra petita” pārkāpums.

160. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pirmais un otrais pārsūdzības pamats ir jāpieņem.

B – Par trešo pamatu, ka esot pārkāpts sacīkstes princips

161. Noslēgumā *SEHV* un *Magrini* apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi sacīkstes principu. Visā tiesvedībā Vispārējā tiesā tām ne reizi neesot bijusi izdevība paust savu nostāju par tās konstatējumiem saistībā ar jauno EUR 3,6 miljonu naudas soda sadalījumu, kas sākotnēji *Schneider* bija jāmaksā vienai, bet atcelšanas seku dēļ tām uzliktā naudas soda summa palielinājās.

162. Iepriekš 112.–114. punktā esmu jau atgādinājis judikatūras principus saistībā ar sacīkstes principu.

163. Šajā faktu situācijā vispirms ir jāklieidē Komisijas šaubas par to, vai *SEHV* un *Magrini* šajā gadījumā vispār var pretendēt uz sacīkstes principā balstītu procesu. Šo šaubu pamatā ir apstākļi, ka Vispārējā tiesa faktiski ir samazinājusi naudas soda kopsumu, par kuru ir atbildīgas *SEHV* un *Magrini*, kas no EUR 22,05 miljoniem ir sarukusi līdz EUR 18,45 miljoniem.

164. Tomēr ir skaidrs, ka kopējā summa, uz ko atsaucas Komisija, ir abu to atšķirīgo naudas sodu summa, kas uzlikti abām minētajām sabiedrībām ar dažādu pamatojumu, proti, no vienas puses, ir sods, kas tām uzlikts kā *Schneider* grupas mātessabiedrības uzņēmuma dalībniecēm, un, no otras puses, sods, kas tām uzlikts kā uzņēmuma *VA Technologie* dalībniecēm par laikposmu, kas seko pēc to iekļaušanās *VA Technologie* priekšgalā esošajā grupā. Taču, lai arī otrā naudas soda summu Vispārējā tiesa attiecībā uz *SEHV* un *Magrini* patiešām ir samazinājusi¹³⁹, tā toties ir palielinājusi šīm abām sabiedrībām pirmo naudas soda summu, kuras pēc Vispārējās tiesas veiktās sankciju pārveides izrādījās kopā ar *Schneider* līdzatbildīgas nevis par summu EUR 4,5 miljonu apmērā, kā tas bija noteikts apstrīdētajā lēmumā, bet gan par summu EUR 8,1 miljonu apmērā. Šajos apstākļos, manuprāt, nav šaubu, ka prasītājas var atsaukties uz sacīkstes principa pārkāpumu attiecībā uz šo naudas sodu.

165. Jautājumā par šā pamata būtību no lietas materiāliem izriet, ka tiesvedības gaitā Vispārējā tiesā tika apspriests jautājums, kas ir [apstrīdētā] lēmuma 2. panta j) punkta atcelšanas priekšnosacījums, proti, jautājums par naudas soda noteikšanu tikai *Schneider*, jo nav nekādu īpašu inkriminējošu apstākļu pret to, kas atšķirtos no tās piedalīšanās aizliegtās vienošanās shēmā ar tās kontrolē esošo *SEHV* un *Magrini* starpniecību.

139 — Turpretim uzņēmumam *VA Technologie* naudas soda kopsuma samazināta netika. Skat. iepriekš 101. zemsviras piezīmi.

166. No lietas materiāliem konkrēti izriet, ka pirms tiesas sēdes Vispārējā tiesa uzdeva lietas dalībniekiem virkni jautājumu, tostarp arī vienu, kurš tika adresēts Komisijai un kurā bija tiešs jautājums par iemesliem, kuru dēļ *SEHV* un *Magrini* nebūtu uzskatāmas par solidarām kopparādniecēm kopā ar *Schneider* attiecībā uz visu tai uzlikto naudas sodu¹⁴⁰. Savā atbildē Komisija paskaidroja, ka EUR 3,6 miljonu naudas soda uzlikšana tikai *Schneider* ir pamatota ar to, ka ir vajadzīgs izvairīties no divkārtējas sākumsummas uzlikšanas *SEHV* un *Magrini*, kuras jau bija atbildīgas par sākumsummu, kas bija uzlikta uzņēmumam *VA Technologie*. Šo argumentāciju Vispārējā tiesa pēc tam skaidri noraidīja pārsūdzētā sprieduma 249. un nākamajos punktos.

167. Tātad ir jākonstatē, ka *SEHV* un *Magrini* būtu varējušas paust savu nostāju tiesas sēdē, lai pienācīgi darītu zināmu savu viedokli¹⁴¹.

168. Ņemot vērā šos apsvērumus, trešais pārsūdzības pamats par sacikstes principa pārkāpumu, manuprāt, ir noraidāms.

C – Secinājums par *SEHV* un *Magrini* apelācijas sūdzību lietā C-233/11 P

169. No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka, manuprāt, pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ, ciktāl Vispārējā tiesa, lemjot *ultra petita*, ir atcēlusi apstrīdētā lēmuma 2. panta j) punktu un visu 2. panta k) punktu, arī attiecībā uz *Schneider*. Šis apstrīdētā lēmuma daļas, ņemot vērā to, ka *Schneider* nebija iesniegusi nekādu prasību, attiecībā pret to ir kļuvušas galīgas.

170. Tāpēc arī naudas soda pārveide *Schneider* uzņēmuma sabiedrībām, proti, *Schneider*, *SEHV* un *Magrini*, par laikposmu no 1988. gada 15. aprīļa līdz 2000. gada 13. decembrim, kuru Vispārējā tiesa veica pārsūdzētā sprieduma 246. un 247. punktā, īstenojot savu neierobežoto kompetenci izskatīt lietu pēc būtības, kas ir atkārtota tā paša sprieduma rezolutīvās daļas 3) punkta pirmajā ievilkumā, ir jāatceļ, jo iepriekšējā punktā minētā pārsūdzētā sprieduma 2. punktā noteiktā atcelšana ir būtisks priekšnosacījums naudas soda pārveidei, kuru attiecīgi šajā lietā ir veikusi Vispārējā tiesa.

171. Saskaņā ar Tiesas statūtu 61. panta pirmo daļu, ja apelācijas sūdzība tiek apmierināta un Tiesa atceļ Vispārējās tiesas spriedumu, tā var pati pieņemt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma taisīšanai Vispārējā tiesā.

172. Uzskatu, ka izskatāmajā lietā tiesvedības stadija atļauj Tiesai pieņemt galīgo spriedumu šajā strīdā.

173. Kā norādīts iepriekš 148. punktā, pirmajā instancē *SEHV* un *Magrini* bija lūgušas Vispārējo tiesu “atcelt [apstrīdētā] lēmuma 2. pantu, ciktāl tas attiecas uz prasītājam”. Konkrēti, savā prasībā tās bija viennozīmīgi apgalvojušas, ka neizprot solidāro atbildību, kāda tā norādīta apstrīdētā lēmuma 2. panta k) punktā.

174. Tātad, kā izriet no iepriekš norādītā 126. un 127. punkta, apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī *Schneider*, *SEHV* un *Magrini* vairs neietilpa vienotajā *Schneider* ekonomiskajā vienībā. Šajos apstākļos, ja Komisija paredz konstatēt solidāru atbildību attiecībā uz subjektiem, kuri pārkāpuma izdarīšanas laikā veidoja ekonomisku vienību, bet lēmuma pieņemšanas dienā vairs tajā neietilpa, ir jānosaka tā naudas soda summas daļa, kas subjektam, kuram vairs nav saišu, kas pamato tā atrašanos ekonomiskajā vienībā, būs jāmaksā iekšējās attiecībās ar citiem kopparādniekiem.

175. Tomēr ir jākonstatē, ka šajā lietā Komisija, lai arī sodīdama *Schneider* solidāri ar *SEHV* un *Magrini*, attiecīgās naudas soda summas daļas tomēr nenoteica. Šādos apstākļos ir jāapmierina *Magrini* un *SEHV* apelācijas sūdzība un jāatceļ apstrīdētā lēmuma 2. panta k) punkts.

140 — Skat. 5. jautājumu lūgumā sniegt precizējumus, ko Vispārējā tiesa 2010. gada 21. janvārī nosūtīja lietas dalībniekiem.

141 — Skat. spriedumu lietā *Groupe Danone*/Komisija (minēts 51. zemsvītras piezīmē, 74.–76. punkts).

VI – Par tiesāšanās izdevumiem

176. Ja Tiesa piekrīstu manam vērtējumam attiecībā uz trim apvienotajām pārsūdzībām, tad saskaņā ar Reglamenta 137. pantu savienojumā ar 138. un 184. pantu ierosinu Tiesai spriest par tiesāšanās izdevumiem šādi. Tā kā lietā C-231/11 P Komisijas apelācijas sūdzība tiek apmierināta tikai daļēji, manuprāt, ir jānosaka, ka katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats. Tā kā lietā C-232/11 P spriedums *Reyrolle* ir nelabvēlīgs, manuprāt, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Tā kā lietā C-233/11 P spriedums ir nelabvēlīgs Komisijai, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

VII – Secinājumi

177. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai spriest šādi.

178. Lietā C-231/11 P:

- “1) atcelt Vispārējās tiesas 2011. gada 3. marta spriedumu apvienotajās lietās no T-122/07 līdz T-124/07 *Siemens Österreich* u.c./Komisija daļā, kurā, balstoties gan uz principu, ka tikai Komisijai, īstenojot savu kompetenci uzlikt naudas sodus, ir jānosaka attiecīgās naudas soda summas daļas, kas jāmaksā dažādajām sabiedrībām, kurām naudas sods uzlikts solidāri, un ka šis uzdevums nevar tikt atstāts valsts tiesu ziņā, gan uz noteikumu par atbildības sadalīšanu vienādās daļās, ja lēmumā šajā ziņā nav nekādu norāžu, Vispārējā tiesa ir noteikusi summas daļas katrai no sabiedrībām prasītājām pirmajā instancē;
- 2) pārējā daļā apelācijas sūdzību noraidīt.
- 3) Eiropas Komisija, *Siemens Transmission & Distribution Ltd*, *Siemens Transmission & Distribution SA* un *Nuova Magrini Galileo S.p.A.* sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.”

179. Lietā C-232/11 P:

- “1) *Siemens Transmission & Distribution Ltd* iesniegto apelācijas sūdzību noraidīt;
- 2) *Siemens Transmission & Distribution Ltd* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.”

180. Lietā C-233/11 P:

- “1) atcelt Vispārējās tiesas 2011. gada 3. marta sprieduma apvienotajās lietās no T-122/07 līdz T-124/07 *Siemens Österreich* u.c./Komisija rezolutīvās daļas 2) punktu daļā, kurā ar to ir atcelti Komisijas 2007. gada 24. janvāra Lēmuma C(2006) 6762, galīgā redakcija, par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/38.899 – Gāzes izolācijas slēgiekārtas) 2. panta j) un k) punkts, kā arī šā paša sprieduma rezolutīvās daļas 3) punkta pirmo ievilkumu;
- 2) atcelt Lēmuma C(2006) 6762, galīgā redakcija, 2. panta k) punktu daļā, kurā tas attiecas uz *Siemens Transmission & Distribution SA* un *Nuova Magrini Galileo SpA*;
- 3) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.”